

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Jiří Zálaha

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

Dopady zavedení eura na ekonomiku

Bakalářská práce

Vedoucí diplomové práce:

Mgr. Jan Procházka

Vypracoval:

Jiří Zálaha

Praha, srpen 2012

Prohlašuji, že jsem závěrečnou bakalářskou práci zpracoval samostatně a že jsem uvedl všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze, dne

.....

podpis diplomanta

Evidenční list

Souhlasím se zapůjčením své diplomové práce ke studijním účelům. Uživatel svým podpisem stvrzuje, že tuto bakalářskou práci použil ke studiu a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno a příjmení:

Fakulta / katedra:

Datum vypůjčení:

Podpis:

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své bakalářské práce Mgr. Janu Procházkovi za pomoc a radu při vytváření této práce.

Abstrakt

Název: Dopady zavedení eura pro ekonomiku

Cíle: Zjistit dopady zavedení eura na ekonomiku přistupující země do eurozóny a podle toho určit zda je výhodné přijmout společnou měnu.

Metody: Sběr makroekonomických ukazatelů zemích EU a jejich vzájemné komparace mezi členy eurozóny a nečlenskými zeměmi.

Výsledky: Po zavedení eura došlo u členských států ke sblížení vývoje jejich makroekonomických ukazatelů, což se dá počítat jako pozitivní krok ve vývoji ekonomické integrace, která by měla vést k hospodářské unii. Na druhou stranu země eurozóny vykazují větší výkyvy hodnot než ostatní země EU, což může přinést problémy v době krize.

Klíčová slova: Evropská unie, euro, Evropský měnová unie, ekonomika

Abstract

Title: Impacts of the Introduction of Euro for the economy

Objectives: Compare impacts of introduction of Euro to economy of accepting country and estimate benefits of the common currency

Methods: Collecting macroeconomic indexes of EU countries, comparison these indexes between eurozone countries and other EU countries.

Results: After Euro introduction macroeconomic indexes of member countries have gone approximate. This result can be understand as positive factor in the lifecycle of economical integration, which should aim to economical union. On the other hand countries of eurozone shows higher oscillations of economical indexes than other EU countries. This factor can cause problems in a crisis.

Keywords: European union, Euro, Economic and Monetary Union of the European Union, economy

Obsah

SEZNAM GRAFŮ, OBRÁZKŮ A TABULEK.....	2
ÚVOD.....	4
1 EVROPSKÁ INTEGRACE.....	6
1.1 Ekonomická integrace.....	6
1.2 Počátky evropské integrace.....	7
1.3 Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO).....	9
1.4 EHS a Euroatom, ESVO.....	10
1.4.1 Euroatom.....	10
1.4.2 Evropské hospodářské společenství.....	11
1.4.3 Evropské sdružení volného obchodu (ESVO).....	12
1.5 Evropská společenství (ES).....	12
1.5.1 Listiny Evropských společenství.....	13
1.6 Evropská unie (EU).....	16
1.6 Současný stav integrace v Evropě.....	18
2 Evropská měnová unie.....	20
2.1 Měnová spolupráce po druhé světové válce.....	21
2.1.1 Wernerova zpráva.....	21
2.2. Evropský měnový systém (EMS).....	22
2.3 Evropská měnová unie.....	23
2.3.1 Delorova zpráva.....	24
2.3.2 Maastrichtská smlouva.....	24
2.3.2.1 Etapy vývoje EMU.....	24
2.3.2.2 Konvergenční kritéria.....	26
2.4 Eurozóna.....	30
3 EUROZÓNA V MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELÍCH.....	32
3.1 Nezaměstnanost.....	33
3.1.1 Míra nezaměstnanosti eurozóna jih.....	34
3.1.2 Míra nezaměstnanosti eurozóna střed.....	36
3.1.3 Míra nezaměstnanosti eurozóna sever a východ.....	38
3.1.4 Míra nezaměstnanosti eurozóna rozšiřování.....	40
3.2 Inflace.....	42
3.2.1 Míra inflace eurozóna jih.....	43
3.1.3 Míra inflace eurozóna střed.....	45
3.1.3 Míra inflace eurozóna sever.....	47
3.1.4 Míra inflace eurozóna rozšiřování.....	49
3.3 HDP a jeho růst.....	51
3.3.1 Růst HDP Eurozóna jih.....	52
3.3.2 Růst HDP Eurozóna střed.....	54
3.3.3 Růst HDP Eurozóna sever.....	56
3.3.4 Růst HDP Eurozóna rozšiřování.....	58
4 VÝSLEDKY A HODNOCENÍ.....	60
ZÁVĚR.....	61
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63

SEZNAM GRAFŮ, OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam tabulek

Tabulka 1: Složení ECU v době vzniku (13.března 1979).....	23
Tabulka 2: Dluh sektoru vládních institucí ČR.....	27
Tabulka 3: Saldo sektoru vládních institucí.....	28
Tabulka 4: Harmonizovaný index spotřebitelských cen.....	28
Tabulka 5: Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely.....	30
Tabulka 6: Míra nezaměstnanosti.....	33
Tabulka 7: Míra inflace 1999-2010.....	42
Tabulka 8: Procentuální růst HDP 1999-2009.....	51

Seznam ilustrací

Obr.1 Současný stav evropské integrace.....	19
Obr.2: Stádia budování Hospodářské a měnové unie.....	26
Obr.3: Nominální měnový kurz CZK/EUR- linearizováno.....	29
Graf 4: Míra nezaměstnanosti Eurozóny- jih v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	34
Graf 5: Míra nezaměstnanosti Eurozóny-jih v porovnání s členy EU	35
Graf 6: Míra nezaměstnanosti Eurozóny- střed v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	36
Graf 7: Míra nezaměstnanosti Eurozóny-střed v porovnání s členy EU	37
Graf 8: Míra nezaměstnanosti Eurozóny- sever v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	38
Graf 9: Míra nezaměstnanosti Eurozóny-sever v porovnání s členy EU	39
Graf 10: Míra nezaměstnanosti Eurozóny- rozšiřování v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	40
Graf 11: Míra nezaměstnanosti Eurozóny-rozšiřování v porovnání s členy EU.....	41
Graf 12: Míra inflace Eurozóny- jih v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	43
Graf 13: Míra inflace Eurozóny-jih v porovnání s členy EU.....	44
Graf 14: Míra inflace Eurozóny- střed v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU...	45
Graf 15: Míra inflace Eurozóny-střed v porovnání s členy EU.....	46
Graf 16: Míra inflace Eurozóny- sever v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.	47
Graf 17: Míra inflace Eurozóny-sever v porovnání s členy EU.....	48
Graf 18: Míra inflace Eurozóny- rozšiřování v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	49
Graf 19: Míra inflace Eurozóny-rozšiřování v porovnání s členy EU.....	50
Graf 20: Tempo růstu HDP Eurozóny- jih v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU	52
Graf 21: Tempo růstu HDP Eurozóny-jih v porovnání s členy EU.....	53
Graf 22: Tempo růstu HDP Eurozóny- střed v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	54

Graf 23: Tempo růstu HDP Eurozóny-střed v porovnání s členy EU.....	55
Graf 24: Tempo růstu HDP Eurozóny- sever v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	56
Graf 25: Tempo růstu HDP Eurozóny-sever v porovnání s členy EU.....	57
Graf 26: Tempo růstu HDP Eurozóny- rozšiřování v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU.....	58
Graf 27: Tempo růstu HDP Eurozóny-rozšiřování v porovnání s členy EU.....	59

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zaměřuje na zjištění dopadu zavedení eura na ekonomiku pomocí makroekonomických ukazatelů jako jsou růst HDP, míra nezaměstnanosti a inflace. Společná měna euro by měla mít pozitivní vliv na hospodářství integrované země, neboť euro má celkem stabilní kurz a je často používaným a uznávaným platidlem v mezinárodním obchodě. Na druhou stranu v současné době můžeme pozorovat i negativní vliv jednotné měny na ekonomiku států eurozóny, kdy hospodářská krize jedné členské země má ohromný dopad na ostatní země. Takže se v tomto místě naskytá myšlenka, že krize jedné země může uškodit všem členům měnové unie.

Je tedy výhodné přijmout společnou měnu? Má to na ekonomiku pozitivní vliv nebo převažují negativa? Mají se integrující země zapojit do měnové unie nebo to pro ně bude mít negativní dopad?

V rámci této práce sledujeme vývoj integrace v Evropě ve druhé polovině 20.století, která vyústila ve vytvoření Evropské unie. Této problematice se věnuje první kapitola, ve které je nastíněn postup od vertikální ekonomické integraci k integraci horizontální politické.

Avšak předmětem práce není politická integrace, ale měnová integrace, ke které dochází již před politickou. Kroky které vedly k vytvoření měnové unie v Evropě, jsou zachyceny v druhé kapitole. Zde můžeme vidět postup od stabilizování vzájemných kurzů až k vytvoření jednotné měny euro. Integrované státy vytvářejí eurozónu, kde dochází k platbě eurem. Avšak v této zóně nejsou všechny státy Evropské unie, její rozšiřování je zde též sledováno.

Ve třetí kapitole dochází k porovnání ekonomik, které mají euro zavedené se zeměmi, které na přijetí čekají nebo jej nepřijaly, a dále s celkovým ekonomickým výkonem eurozóny v dané oblasti. K jejich srovnání nám poslouží jejich makroekonomické ukazatele.

Ke shrnutí zjištěných údajů dojde v části výsledků a hodnocení. Srovnání pozitiv a negativ přijetí eura v makroekonomickém hledisku.

V závěru srovnáme hypotézy s výsledky a vytvoříme doporučení k přistoupení nebo nevčleňování se do eurozóny.

1 EVROPSKÁ INTEGRACE

1.1 Ekonomická integrace

V době rostoucí globalizace a rozmachu světového obchodu dochází k propojování ekonomik, aby došlo k jejich posílení v globálním pohledu, proto dochází k postupné integraci ekonomik různých států.

Integraci můžeme dělit z několika hledisek. První dělení je podle způsobu integrace, v tom případě mluvíme o horizontálním a vertikálním dělení. Při vertikální integraci se sjednocují jen určité segmenty hospodářství. Při horizontální je snaha o sjednocení celého hospodářství naráz. Druhá metoda dělení je podle oblasti, ve které dochází k integraci, zde se jedná o lokální, kontinentální nebo globální integraci, vyjmenováno podle velikosti integrovaného území. Třetí dělení je podle míry propojení integrace a to v těchto stupních:

1. „pásma volného obchodu (zrušení cel mezi členy)
2. celní unie (jednotné clo vůči ostatním zemím)
3. společný trh (otevření trhu pro pohyb osob, zboží a kapitálu v rámci společenství)
4. měnová unie (společná měna)
5. hospodářská unie (jednotná hospodářská politika)
6. politická unie (úplná jednotnost, konečná integrace)“ Kraft J., Farek (2009, str.108).

Jako další pohled na tento typ dělení integrace nám může posloužit maďarský ekonom Bela Balassa (1974, str.22) a jeho dělení ekonomické integrace:

1. „Preferenční obchodní oblast (mezi určitými zeměmi dochází k zvýhodnění při jejich vzájemném zahraničním obchodu s určitými produkty, tyto výhody mohou být i jednostranné). Příkladem této integrace je vztah mezi ACP¹ (Africa, Caribbean, Pacific) a Evropskou unií (EU).
2. zóna volného obchodu (dochází ke zrušení cel mezi integrujícími státy)
3. celní unie (jako zóna volného obchodu a zároveň je sjednocováno vnější clo vůči třetím zemím),
4. společný trh (volný pohyb zboží, služeb, pracovních sil a kapitálu)
5. ekonomická a měnová unie (na integrovaném území se obchoduje s jednotnou měnou)
6. kompletní ekonomická integrace (společná ekonomika sloučených zemí i politika).“

1.2 Počátky evropské integrace

Celkový vývoj integrace v Evropě zachycuje J. Kraft (2009), od jejího prvopočátku až do vzniku EU: „Vytvořila se organizace se současným názvem Evropská unie. Její počátek je spojen s rokem 1952, kdy vznikla tzv. Montánní unie (Evropské sdružení uhlí a oceli), resp. s rokem 1957, kdy vzniká Evropské hospodářské společenství (EEC) a Euroatom, přičemž členskými státy byly od 50.let Francie, Itálie, Německo, Belgie a Lucembursko. V roce 1967 se tyto organizace spojují do Evropských společenství, když v 70. letech se novými členy stávají Dánsko, Irsko, Velká Británie a Řecko, v polovině 80.let pak i Španělsko a Portugalsko. V roce 1993 vytvářejí Evropskou unii.“

1 Skupina 77 zemí africké, karibské a tichomořské oblasti, které mají smlouvu s EU, která jim přináší výhody, při vzájemném obchodu

Přestože Evropská unie byla založena až v roce 1992 tzv. Smlouvou o Evropské unii, také známou jako Maastrichtská smlouva, pojmenovanou podle nizozemského města Maastricht, kde byla signována představiteli 12 západoevropských států, má své předchůdce, jejichž počátek jde datovat do 50.let 20.století.

Potřeba evropské integrace vyvstává však již po druhé světové válce. Jejím hlavním důvodem bylo zabezpečit mír v Evropě, při čemž se předpokládalo, že jeho zabezpečení není možné klasickými národními státy a také zde sehrála vliv rostoucí vliv a síla Sovětského svazu, proto státy západní Evropy chtěly vytvořit ekonomickou, ale i vojenskou protiváhu tomuto nepříteli. Dalším důvodem integrace byla potřeba překonat ekonomický a politický nacionalismus, který vedl k druhé světové válce. Třetím zásadním důvodem byla snaha o vytvoření společného trhu, což mělo přinést hospodářský růst integrovaných zemí. Již během druhé světové války a po ní se ozývají hlasy vrcholných politických představitelů o potřebě společné spolupráce a integrace v rámci federace. Mezi tyto představitele patří například Jean Monnet², Winston Churchill³ nebo Robert Schuman⁴. Právě Schuman v roce 1950 přichází z návrhem sjednocení Evropy, který je známý jako Schumanova deklarace. Ve svém projevu 9.5.1950, předkládá svou představu o vytvoření nadnárodní evropské instituce, která by řídila společnou těžbu uhlí a oceli, v té době nejdůležitějších průmyslových surovin, které jsou potřeba ve vojenském průmyslu, což mělo nejen význam ekonomické spolupráce, ale zároveň mělo vést i k zajištění míru a bezpečnosti. Tento plán byl uskutečněn tzv. Pařížskou smlouvou v roce 1951, čímž vzniká Evropské společenství uhlí a ocele jako první poválečná integrace států.

2 Jean Omer Maria Gabriel Monnet (1888-1979)- francouzský ekonom, diplomat a politik, tvůrce Monnetova plánu a inspirátor Schumannova plánu, považován za jednoho ze zakladatelů Evropských společenství

3 Sir Winston Leonard Spencer-Churchil (1874-1965)- britský politik, britským premiérem 1940-1945 a 1951-1955

4 Robert Schuman (1886-1963)- francouzský politik, 1947-1948 ministerským předsedou, 1958-1960 prezidentem Evropského parlamentu

1.3 Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO)

ESUO, též nazývané Montánní unie, bylo založeno tzv. Pařížskou smlouvou podepsanou 18.4.1951, v platnost však vstupuje až roku 1952. Tuto smlouvu přijímá šest západoevropských zemích, Francie, Německo (tehdy pouze Západní Německo-SRN), Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko. „Platnost smlouvy byla stanovena na 50 let s tím, že po přechodném období, trvajícím do r. 1958 budou na základě zkušeností provedeny dílčí úpravy“ (Kraft 2008, str.139). ESUO je založeno za účelem rozvoje ekonomik, zvýšení zaměstnanosti a zlepšení životní úrovně v rámci společenství. Hlavním cílem každé země bylo něco jiného, pro Francii bylo nejdůležitější kontrola německého ocelářského průmyslu a tím dozor nad jeho možným zbrojením. Německo v tomto kroku vidělo jeho znovuzapojení do politického a ekonomického dění v Evropě a státy Beneluxu chtěly dosáhnout rozvoje obchodu a ekonomického růstu.

Signatářské země se v této dohodě zavazují ke spolupráci v oblasti těžebního a zpracovatelského průmyslu a to konkrétně oceli a uhlí. Jejím cílem bylo zvýšení konkurenceschopnosti daných zemí v ocelářském a uhelném odvětví. K tomu mělo napomoci vytvoření společného trhu, který rušil cla na ocel a uhlí. K otevření společného trhu s uhlím došlo 10.2.1953, trh s ocelí následoval 1.3.1953. Dále zde docházelo k poskytování půjček na modernizaci průmyslu, což napomohlo ke zvýšení produkce a současné snížení nákladů. Toto spojení nemělo příliš velký vliv na zvýšení světové produkce uhlí a oceli, ale vedlo k významnému zvýšení obchodu mezi zeměmi společenství a díky tomu k omezení a až k osamostatnění od dovozu uhlí z USA.

V roce 1955 dochází k dohodě mezi členskými zeměmi o další ekonomické spolupráci. K jejich realizaci dochází roku 1957, přijetím tzv. Římské smlouvy.

V roce 2002 vypršela platnost původní smlouvy a protože členové ji již neprodloužili ESUO zaniká a veškerá agenda je převedena na Evropské společenství.

1.4 EHS a Euroatom, ESVO

Na základě Římských smluv podepsaných v roce 1957, které vstupují v platnost 1.1.1958, vznikají další dvě nové nadnárodní společenství a to Evropské hospodářské společenství (EHS) a Evropské společenství pro atomovou energii (Euroatom).

Jako odpověď dalších evropských států na vznik EHS, které v ní nebyly začleněny vzniká v roce 1960 Evropské sdružení volného obchodu (ESVO).

1.4.1 Euroatom

Euroatom je po ESVO dalším příkladem sektorové integrace v rámci Evropy a jejími zakladateli je stejná šestice států jako u ESVO. Jejím předmětem byla dostatečná výroba elektrické energie pomocí atomové energie.

Státy sdružené v Euroatomu chtěly dosáhnout ekonomického růstu a zlepšení životních podmínek svých občanů pomocí těchto aktivit:

- investováním do jaderného průmyslu (levný zdroj elektrické energie)
- spoluprací ve výzkumu a vývoji atomových technologií (větší možnosti)
- ochranou zdraví (atomová energie jako zdroj čisté energie)
- zavedení společného jaderného trhu (zlevnění atomové energie)
- spolupracovat při nakládání s jaderným palivem (ekologické aspekty)
- společným postupem vůči třetím zemím (jednotnost = síla)

I po vzniku Evropské unie zůstal Euroatom samostatným celkem, přesto je v EU plně integrován.

1.4.2 Evropské hospodářské společenství

Římská smlouva je základem nejen společenství Euroatom, ale zároveň i Evropského hospodářského společenství (EHS). EHS je první evropskou horizontální integrací, nejde tedy o propojení jen v rámci určitého odvětví, ale v smyslu celé ekonomiky. Zároveň vznikají i nadstátní orgány, Evropský parlament, Rada, Komise, Soudní dvůr, Hospodářský a sociální dvůr, avšak větších pravomocí dosáhly až po přijetí Jednotného evropského aktu v roce 1986. Těž 1.ledna 1958 zahajuje svou činnost Evropská investiční banka, která je finanční institucí EHS. Jedná se o akciovou společnost, jejímiž akcionáři jsou členové EHS a poskytuje dlouhodobé půjčky na kapitálové investice subjektům ze soukromého i veřejného sektoru.

Jejím cílem bylo postupné vytvoření společného trhu, který by umožňoval volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob. Prvním krokem k jeho dosažení bylo utvoření pásma volného obchodu, což mělo umožnit obchodování mezi členskými státy bez viditelných překážek. Tato snaha je vytvářena od podepsání Římské smlouvy a k naplnění dochází v roce 1962.

Dalším logickým krokem v integraci je vytvoření celní unie, která by zaručovala srovnání výše cel, tzv. jednotný celní tarif, vůči zemím mimo EHS. K naplnění tohoto stupně integrace došlo v roce 1968. Tomuto kroku však ještě předcházelo vytvoření Smlouvy o zřízení společné rady a společné Komise Evropských Společenství, zkráceně Slučovací smlouva, která byla podepsána 8.dubna 1965 a vešla v platnost 1.ledna 1967. Touto smlouvou byly sloučeny orgány EHS, Euroatomu a ESUO, avšak právní subjektivita každému společenství zůstala. Jedním z efektů této smlouvy též bylo vytvoření jednotného rozpočtu. Od této doby se používá název Evropská společenství (ES) souhrnně pro EHS, Euroatom a ESUO.

1.4.3 Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)

ESVO vzniklo 3.května 1960 jako společenství evropských zemí, které nebyly přijaty do Evropských společenství⁵, ať již z důvodu že jim to nebylo dovoleno nebo z důvodu, že nechtěli přijít o svoji suverenitu. Cílem ESVO bylo jen dosažení volného trhu a tím ekonomického růstu.

Zakládajícími členy ESVO byly Dánsko, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Švédsko, Švýcarsko a Velká Británie. Postupně ještě přistoupily Island (1970), Finsko (1986⁶) a jako poslední Lichtenštejnsko (1991). Avšak dochází i k odstupování členů, z důvodu přijetí do ES, potažmo EU. Jako první přecházejí Velká Británie a Dánsko (1973), dále Portugalsko (1986) a naposledy Rakousko, Finsko a Švédsko (1995).

Toto společenství je nadále fungující, v současné době ve složení Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko. První tři jmenované země jsou zároveň i součástí Evropského hospodářského prostoru, který zaručuje volný pohyb osob, služeb, zboží a kapitálu po území členských států, jimiž jsou i státy EU.

1.5 Evropská společenství (ES)

Od roku 1967 se souhrnně společenstvím EHS, Euroatom a ESUO říká Evropská společenství. Toto pojmenování je používáno až do roku 1993, kdy jej nahradí název Evropská unie (EU). V tomto období dochází k dalšímu rozšíření o státy: Dánsko, Irsko a Velká Británie (1973), Řecko (1981), Španělsko a Portugalsko (1986) a rozšíření Německa o bývalé NDR (1990).

Dále zde dochází ke snaze vytvoření společného trhu a dalším integračním krokům, k tomu mají napomoci listiny jako je Bílá kniha- Dobudování vnitřního trhu (1985), Schengenská dohoda (1985), Jednotný evropský akt (1986) a Maastrichtská smlouva (Smlouva o Evropské unii 1992).

5 V roce 1960 ještě jako jednotlivá společenství EHS, Euroatom, ESUO

6 Přidruženým členem již od roku 1961

1.5.1 Listiny Evropských společenství

Bílá kniha- Dobudování vnitřního trhu

„Tento dokument byl uveřejněn ES v červnu 1985 a obsahoval 300 opatření, které měly odstranit překážky fungování integrace a časové rozvržení, jejich uskutečnění. Tyto překážky byly rozděleny do 3 skupin a to (Kraft, Farek 2008, str.147):

- 1) **Fyzické-** celní a migrační kontroly, které zvyšovaly náklady a zdržovaly obchodní transakce
- 2) **Fiskální-** zde byla největším problémem rozdílná hladina nepřímých daní, jako jsou daň z přidané hodnoty a spotřební daně. Kvůli rozdílnosti míry zdanění mohlo docházet k daňovým únikům. Tato otázka ještě nebyla úplně vyřešena dodnes.
- 3) **Technické-** v této části šlo o problémy, co se týče rozdílných právních norem, které zpomalovaly zavádění produktů na trh

Schengenská dohoda

Schengenská dohoda byla podepsána 14.června 1985, pěti zakládajícími státy Evropských společenství (všechny kromě Itálie) a byla dalším krokem k vytvoření společného trhu. V této dohodě se země zavazují ke zrušení celních kontrol mezi sebou a tím k volnému pohybu osob (de facto i zboží). Této dohodě předcházely vzájemná dohoda mezi Francií a Německem, tzv. Saarbrückenská dohoda (1984) a již vytvořená celní a hospodářská unie Beneluxu⁷, kde docházelo jen k omezeným kontrolám na vzájemných hranicích.

Touto dohodou vzniká tzv. Schengenský prostor, kde dochází ke zrušení kontrol na hranicích mezi členskými státy. Od podepsání smlouvy k jejímu úplnému uplatnění, však dochází postupně, takže první státy začínají využívat bezcelního pohybu osob až od roku 1995. Postupně se přidávají i další státy EU, výjimkou jsou Irsko a Velká Británie, které dohodu podepsaly, ale dochází ke spolupráci jen v omezené míře, dále Kypr, Bulharsko a Rumunsko, kteří jsou signatáři, ale ještě do Schengenského prostoru

⁷ Členy jsou Belgie, Lucembursko a Nizozemsko.

nevstoupily. Dalšími členy Schengenského prostoru jsou země sdružené v ESVO⁸. Též můžeme do Schengenského prostoru přičíst Monako, i když Schengenskou smlouvu nepodepsalo, ale volný pohyb zaručuje dohoda s Francií. Přestože nejsou členy Schengenského prostoru, San Marino a Vatikán nemají hraniční kontroly se zeměmi Schengenského prostoru. Zámořská území členských zemí, jsou ve většině případů členy Schengenského prostoru, výjimkou jsou některá zámořská francouzská a britská území.

Jednotný evropský akt (JEA)

Další velmi významnou dohodou byl tzv. Jednotný evropský akt (JEA), podepsaný v únoru roku 1986 a vstupuje v platnost roku 1987. Mezi jeho hlavní cíle patřilo:

- 1) vznik společného trhu ES a s tím spojené odstranění překážek, která jsou obsažena již v Bílé knize (1985)
 1. fyzické překážky- kontroly osob, zboží, služeb a kapitálu na společných hranicích států ES
 2. technické překážky- rozdílnost právních předpisů a norem
 3. daňové překážky- rozdílné daňové sazby a daňová politika členských států (problematické i v současnosti)
- 2) Zvýšení pravomocí Evropského parlamentu a změna hlasovacího systému z jednomyslného rozhodování na princip kvalifikované většiny, zvláště v těchto otázkách:
 1. Měna
 2. Sociální politika
 3. Regionální a strukturální politika (Strukturální fondy)
 4. Vědecko-výzkumná politika
 5. Ekologická politika

⁸ Island, Norsko, Lichtenštejnsko, Švýcarsko

- 3) Prerozdělení hlasů v Radě, podle počtu obyvatel dané země
- 4) Změna výše cel

JEA obsahoval kolem tři sta opatření, která měla vést k sjednocení vnitřního trhu, aby mohlo dojít k vytvoření 3.stupně ekonomické integrace- společného trhu. K čemuž napomohlo podepsání druhé Schengenské dohody v roce 1990. Další dohodou která vedla k další integraci Evropy byla Maastrichtská smlouva.

Maastrichtská smlouva

Maastrichtská smlouva, skládající se ze dvou smluv, kterými jsou Smlouva o Evropské unii a Smlouva o založení Evropského společenství, byla podepsána 7.února 1992 v nizozemském městě Maastricht, platnosti nabyla 1.listopadu 1993. Dá se pokládat za zakládající listinu Evropské unie, která již není jen ekonomickou integrací, ale již integrací celkovou. Nyní dochází k integraci ve více kategoriích, které stojí na tzv. třech pilířích EU:

- 1) Evropská společenství jako základ ekonomické spolupráce, která měla vyústit k vytvoření hospodářské a měnové unie.
- 2) Společná zahraniční a bezpečnostní politika, která měla napomáhat k sociální a politické integritě a tím se stala základním bodem pro možný vznik politické unie.
- 3) Spolupráce v oblasti justice a vnitřní bezpečnosti.

Ve Smlouvě o založení Evropského společenství, dochází k změně názvu EHS na Evropské společenství⁹ a rozšíření jeho integračních aktivit z ekonomických i na další oblasti, k čemuž již pomalu začalo docházet dřív. Dále zde byly ustanoveny základní orgány Evropského společenství:

- Evropský parlament- funkce parlamentu, zvláště při mezinárodních otázkách
- Komise- funkce kontrolní,výkonné a iniciativní

⁹ Pozor na záměnu s Evropskými společenstvími, která jsou společným názvem pro EHS, ESUO a Euroatom používaným od roku 1967 do vzniku EU.

- Rada- funkce vlády
- Soudní dvůr- funkce soudu v otázkách smluv o ES
- Účetní dvůr- funkce účetního ES

1.6 Evropská unie (EU)

EU vzniká po přijetí Smlouvy o Evropské unii, přijaté v roce 1993 v rámci Maastrichtských smluv. Má však jen zastřešující význam pro Evropská společenství bez vlastní právní subjektivity. Avšak v rámci smlouvy je dohodnuta spolupráce i v dalších bodech integrace, nejen integrace hospodářská. Je zde zájem o integraci sociální a politickou.

Dále dochází k rozšíření o další země Evropy, mezi kterými jsou postupně i země bývalého Východního bloku. Avšak nejdřív dochází o rozšíření státy Finsko, Rakousko a Švédsko (1995), až poté dochází na postkomunistické země Česko, Estonko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko¹⁰ (2004), k zatím poslednímu rozšíření došlo v roce 2007 a to o Bulharsko a Rumunsko. Z toho vyplývá, že v současné době má EU 27 členských států.

Mezi nejvýznamnější smlouvy, které byly vydány za existence EU, můžeme považovat níže vyjmenované:

Amsterodamská smlouva

Amsterodamská smlouva byla podepsána 2.října 1997 a platit začala 1.května 1999. Hlavní otázky řešené touto smlouvou byly úpravy počtu zástupců a zastoupení jednotlivých zemí ve vrcholných orgánech EU a systém jejich hlasování. Dále došlo k rozšíření pravomocí Rady, mezi které patřilo například potrestání státu, který se neřídí

¹⁰ Slovinsko a Kypr nebyly součástí východního bloku.

zásadami EU. Rada též mohla rozhodovat v určitých justičních otázkách, což vedlo k přesunu některých částí třetího pilíře do prvního a tím zvýšení pravomocí institucí EU. Také došlo k začlenění Schengenské dohody do právního systému EU.

Smlouva z Nice

Niceská smlouva byla přijata 26.února 2001 a platnosti nabyla 1.února 2003 a byla reakcí na plánované rozšíření o dalších 10 států. Měla udržet usnášenišchopnost vrcholných orgánů EU. Došlo tedy k přerozdělení hlasů v Radě, kde podle počtu obyvatel byl přidělen počet zástupců¹¹ od 3 až po 29. Zavádí se systém tzv. Trojitě většiny, což znamená, že pro přijetí návrhu je třeba aspoň 255 hlasů z 345 a zároveň musí pro přijetí hlasovat více než polovina členských zemí¹² a za třetí na území států souhlasících s přijetím musí žít aspoň 62% obyvatel EU. V mnohých oblastech hlasování se ustupuje od systému jednomyslnosti k tzv. kvalifikované většině. K přerozdělení hlasů dochází i v Evropském parlamentu. Smlouva zvyšuje maximální počet poslanců na 785, v současné době je však již 754 poslanců a tím se blížíme maximu.

Smlouva o Ústavě pro Evropu

Tato smlouva měla nahradit složitou strukturu předchozích smluv EU. K jejímu podpisu zástupci členů EU došlo 29.října 2004. V následném procesu, kdy smlouvu přijímaly jednotlivé země, došlo k nepřijetí o čemž rozhodla referenda v Nizozemsku a Francii¹³.

Součástí smlouvy byla Listina základních práv Unie, která zaručovala základní práva a svobody občanů EU. Další část se převážně věnovala vnitřní politice, ale došlo i na otázku vnější politiky, společnou zahraniční a obrannou politiku.

11 ČR má 12 zástupců podobně jako Belgie, Maďarsko, Portugalsko a Řecko

12 Ochrana malých zemí aby nebyly přehlasovány malým počtem velkých zemí.

13 V některých zemích k rozhodovacímu procesu ani nedošlo včetně ČR.

Došlo však ke kritice zejména pro složitost předpisu, přeměnou na Evropský superstát, čímž by státy přišly o svou suverenitu, nevyrovnanost tří základních složek moci, kdy jediný všeobecně volený orgán Evropský parlament má menší pravomoci než Rada a Komise EU atd..

Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva byla podepsána 13.prosince 2007, ratifikována 3.listopadu 2007, když posledním ratifikujícím státem se stala Česká republika, a v platnost vstupuje hned na počátku následujícího měsíce. Vychází ze Smlouvy o Ústavě pro Evropu, ale na rozdíl od ní nenahrazuje Smlouvu o EU a Smlouvu o založení Evropského společenství.

Evropská unie je nástupkyní Evropského společenství a má vlastní právní subjektivitu. Dochází ke změně hlasování v Radě, jen na tzv. dvojí většinu, kdy k přijetí návrhu stačí hlasy 55% členských států¹⁴ na jejichž území žije aspoň 65% obyvatel EU¹⁵.

1.6 Současný stav integrace v Evropě

Společenství které v Evropě sdružuje nejvíce států a to 47 z 50¹⁶ je Rada Evropy (angl. The Council of Europe), sdružuje státy, které zaručují právní stát a základní lidská práva a svobody, dochází zde ke spolupráci v rámci kultury a vzdělávání.

Společenství které v předchozím textu nebylo zmíněno je Celní unie Evropské unie (EU Customs union), kde došlo ke zrušení cel mezi členskými státy, kterými jsou státy EU, San Marino, Andorra, Monako a Turecko.

14 V současné době znamená souhlas 15 států

15 Toto usnesení zvýhodňuje lidnaté státy Německo, Francie, Velká Británie a Itálie a zároveň snižuje význam početní zastoupení v Radě.

16 Součástí nejsou jen Bělorusko, Kazachstán a Vatikán.

Dalším společenstvím o kterém již byla zmínka je EU (angl. European union), jejíž podmnožinou je i Eurozóna (Eurozone), což je měnová unie EU. Dalšími státy které platí eurem a zároveň mohou razit vlastní euromince (Agreement with EU to mint Euros), ale nejsou členy EU jsou San Marino, Vatikán a Monako. Euro dále používá Andorra, Černá hora a Kosovo, ty však nemají povolenou ražbu.

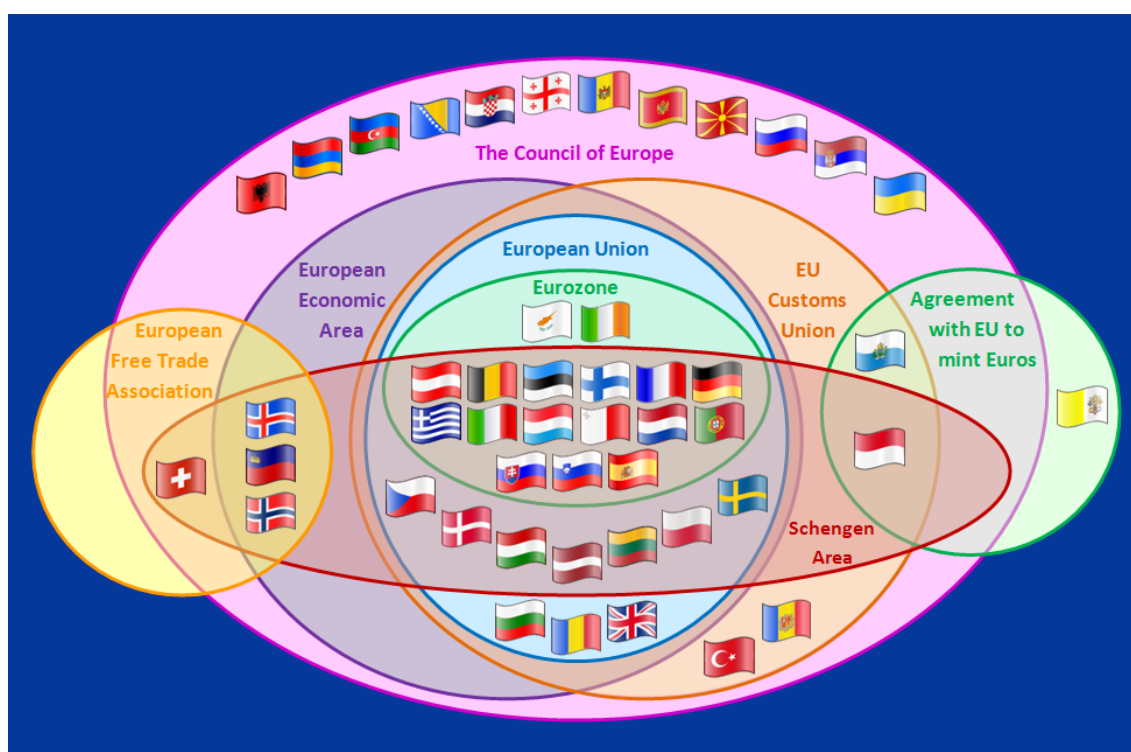
Integrace které již byly zmíněny v předchozím textu a jsou stále aktivní:

ESVO (European Free Trade Association)

Schengenský prostor (Schengen Area)

Evropský hospodářský prostor (European Economic Area)

Pro lepší názornost provázanosti evropských států přikládám Obr.1 Současný stav evropské integrace.

Obr.1 Současný stav evropské integrace

Zdroj: wikipedia.org

2 Evropská měnová unie

Na začátku této kapitoly je důležité definovat, co vůbec měnová unie je, k čemuž nám pomůže publikace Žáka (1999), ve které definuje měnovou unii takto: *„Měnová unie je forma ekonomické integrace dvou či více států s volným pohybem zboží, služeb, kapitálu a pracovních sil (ekonomická unie), jejímž vyvrcholením je nahrazení národních měn jednou společnou měnou působící na celém teritoriu a plné přenesení národní měnové suverenity členských zemí na nadnárodní úroveň.“*

Vytvoření měnové unie je jedním ze stupňů ekonomické integrace, kterého samozřejmě chce dosáhnout i EU. Avšak snaha o toto spojení v Evropě je již delší, první náznaky můžeme nalézt již v Římských smlouvách, kde se však zatím jedná jen o udržení kurzových a cenových stabilit mezi zeměmi tehdejší EHS.

Podle Lubora Laciny (2006) se dá měnová integrace v Evropě rozdělit do 4 období, první tři předcházejí vzniku EMU a 4. je období fungování EMU:

- 1.) „Období mezivládní spolupráce (1958-1970)- Koordinace měnových politik v rámci fungování Bretton-woodského měnového systému.
- 2.) Období užší kooperace (1971-1990)- Kdy dochází k další krokům k měnové integraci k jejímž nejdůležitějším aspektům patří založení Evropského měnového systému (EMS).
- 3.) Období přípravy na zavedení jednotné měny (1990-1998)- Vytvoření koncepce hospodářské a měnové unie v rámci EU a její zavedení.
- 4.) Období vzniku EMU a dovršení měnové integrace (1999-dosud)- Zavedení jednotné měny euro, v první fázi v bezhotovostním obchodu. Od roku 2002 i v hotovostním platebním styku.

2.1 Měnová spolupráce po druhé světové válce

K první měnové spolupráci dochází při obnově Evropy zničené válkou. Dochází k tomu díky dohodě v Bretton Woodu, kdy dochází k založení Mezinárodního měnového fondu (IMF), který měl napomáhat kurzové stabilitě. Dále zde došlo k navázání kurzů evropských měn na dolar, jako na stabilní měnu a ten sám je navázán na zlato.

K dalšímu kroku dochází v roce 1957, založením EHS jako první vertikální integrace v Evropě, avšak prvotními cíli tohoto společenství je vytvoření celní unie. Z měnových otázek zde vyvstává akorát zachování kurzové a cenové stability. Otázky měnové integrace hlouběji vyvstávají až na konci 60.let, kdy dojde k vytvoření tzv. Wernerovy zprávy.

2.1.1 Wernerova zpráva

V průběhu 60.let, dochází k velkému hospodářskému růstu v Evropě, což EHS vedlo k myšlence pokračování integrace, jejímž logickým dalším krokem mělo být vytvoření měnové unie. S touto myšlenkou přední evropské politiky přichází na summitu v Haagu v prosinci 1969 a vypracováním plánu je pověřen lucemburský premiér Pierre Werner¹⁷. Ten přichází se svým plánem v říjnu 1970 a po svém autorovi je pojmenován Wernerova zpráva. V ní autor předpokládá vytvoření EMU, během nadcházejících deseti let ve třech etapách. Jedním z požadavků bylo vytvoření Evropské centrální banky, k čemuž však dochází až téměř o 30 let později.

Werner chtěl dosáhnout jednotné měny pomocí zužování flukтуаčního pásma. V první fázi jsou kurzy měn, připoutány k dolaru v rozmezí 2,25%, což později dostalo název had v tunelu, protože kurzy dosahovaly velkých výkyvů, ale zároveň byly omezeny flukтуаčním pásmem. Z důvodu světové měnové krize, dochází k velkým výkyvům kurzů měn, což nakonec vede ke zrušení tzv. Bretton-woodského měnového

¹⁷ Pierre Werner (1913-2002)- významný lucemburský politik- premiérem v letech 1959-1974 a 1979-1984

systemu v roce 1973. Z těchto důvodů se od Wernerova plánu ustupuje, země totiž nedokázaly udržet předem určené pásmo. K otázce měnové unie se EHS vrací až na konci 70.let.

2.2. Evropský měnový systém (EMS)

Prvními kroky k vytvoření měnové unie bylo vytvoření Evropského měnového systému v roce 1979, v němž se skupina západoevropských států, včetně Německa, Francie a Itálie, zavazují držet směnný kurz svých měn v určitém rozmezí, jak na to poukazují Samuelson a Nordhaus (1982).

V roce 1979, po nezdaru Wernerova plánu s fluktuálním pásmem, dochází k vytvoření EMS, který si vytyčují tyto 3 hlavní cíle:

- 1) stabilizace měnových kurzů
- 2) podpora konvergence členských zemí
- 3) podpora měnové integrace, s cílem vytvoření měnové a hospodářské unie

Mezi 3 základní prvky EMS patří:

- 1) Evropská měnová jednotka (ECU)
- 2) Mechanismus měnových kurzů (ERM)
- 3) Úvěrové nástroje Evropského fondu pro měnovou politiku¹⁸

Činnost Evropského měnového systému se zabývají i P. a R. Wonnacottové (1990), kdy se členové Evropských společenství v rámci EMS dobrovolně vzdávají nezávislosti své národní měnové politiky, aby mohlo dojít ke stabilizování měnových kurzů.

Jedním ze základních prvků EMS bylo vytvoření umělé měnové jednotky ECU, která byla vytvořena jako koš měn členských států, aby byla požívána k zúčtování mezinárodních transakcí. ECU dostávaly země za část svých měnových a zlatých

¹⁸ Někdy je Evropský fond měnové spolupráce brán jako 4.prvek- viz. Kraft, Farek (2008)

rezerv, které poskytly. Každá země poskytla jiné množství což je patrné v tab.1. Dle ekonomické síly dané země byla určována váha dané měny, podle toho byly určeny směnné kurzy vůči ECU a podle něho vzájemné kurzy měn.

Měna	Podíl národní měny v 1 ECU (%)	Počet jednotek národní měny v 1 ECU
Belgický a lucemburský frank	9,5	0,83
Britská libra	13,6	1,15
Dánská koruna	3	0,29
Francouzský frank	19,8	3,8
Irská libra	1,1	109
Italská lira	9,5	0,22
Německá marka	33	0,01
Nizozemský gulden	10,5	0,09

Tabulka 1: Složení ECU v době vzniku (13.března 1979)

Druhým prvkem EMS byl systém ERM. Jejím základem bylo určení středního kurzu vůči ECU a flukтуаčního pásma $\pm 2,25\%$, při přiblížení k této hranici muselo dojít k devizové intervenci centrálních bank daných. Toto flukтуаční pásmo bylo pro nestabilitu měnových kurzů na přechodnou dobu rozšířeno $\pm 6\%$. Na začátku 90.let však dochází k nestabilitě kurzů, též nazýváno jako Turbulentní období. Z tohoto důvodu se pásmo rozšiřuje až $\pm 15\%$.

Třetím prvkem byl úvěrový mechanismus, který měl napomáhat stabilitě měnových kurzů. Pro tento účel byl vytvořen Evropský fond měnové spolupráce, který soustředil 20% zlatých a dolarových rezerv členských států a pomocí těchto prostředků poskytoval úvěry státům, které potřebovaly finanční prostředky pro stabilizování měny.

2.3 Evropská měnová unie

Po úspěchu EMS kdy dochází k relativnímu ustálení měnových kurzů, kdy největší vliv na evropský obchod má marka, na kterou se navazují i ostatní měny požadují vrcholní představitelé, aby došlo k dalším krokům k vytvoření hospodářské a měnové

unie. Vytvořením plánu je roku 1988 pověřen předseda Evropské komise Jacques Delors¹⁹.

2.3.1 Delorsova zpráva

Skupina pod vedením J. Delorse přichází se svým plánem již v dubnu 1989 a odsouhlasen v červnu 1989 v Madridu. Vytvoření měnové unie bylo rozvrženo do tří stádií, kde v prvním stádiu mělo dojít k urychlení hospodářských konvergencí. Druhé stádium mělo být technickou přípravou pro zavedení společné měny a v posledním stádiu mělo dojít k zafixování měnových kurzů a následnému přejití ke společné měně.

2.3.2 Maastrichtská smlouva

Delorsova zpráva je prakticky původcem Evropské měnové unie (EMU), po úpravách je odsouhlasena ve Smlouvě o Evropské unii, která je součástí Maastrichtské smlouvy. V této smlouvě je měnová integrace rozdělena do 3 stádií s pevnými daty jejich naplnění. Druhým podstatným bodem jsou tzv. Konvergenční kritéria, což jsou podmínky, které musí přistupující země splnit, aby byla přijata do EMU.

2.3.2.1 Etapy vývoje EMU

1.etapa (1.7.1990-31.12.1993)

- 1.7.1990 - liberalizování kapitálového trhu členských zemí
- 7.2.1992 - určena tzv. Maastrichtská konvergenční kritéria

2.etapa (1.1.1994-31.12.1998)

¹⁹ Jacques Delors (20.7.1925-) francouzský politik a ekonom , 1985-1995 předseda Evropské komise

- 1.1.1994 - vytvoření Evropského měnového institutu (EMI), s cílem měnové spolupráce
- 17.7.1997 - převedení ECU na euro ve směnném poměru 1ECU = 1euro
- 17.7.1997 - vytvoření ERM II, které navazovala na ERM
- 3.5.1998 - vybrání 11 zemí, které mohou vstoupit do 3.etapy
- 1.6.1998 – zahajuje činnost Evropská centrální banka (ECB) a ukončuje činnost EMI
- 31.12.1998 - zavedení fixních kurzů

3.etapa (1.1:1999-dosud)

- 1.1.1999 – euro se začíná používat při bezhotovostním platebním styku
- 1.1.1999 – ECB začíná provádět společnou měnovou politiku
- 1.1.2002 – počátek používání euromincí a eurobankovek při běžném platebním styku

Pro přehlednost a doplnění jsou na obr.2 znázorněny fáze vývoje EMU.

Stádia budování Hospodářské a měnové unie

Pramen: Evropská centrální banka

Obr.2: Stádia budování Hospodářské a měnové unie

Zdroj: <www.zavedenieura.cz>

2.3.2.2 Konvergenční kritéria

Dalším důležitým bodem který je řešen v Maastrichtské smlouvě jsou podmínky, které musí stát splnit, aby mohl být přijat do EMU. Tyto podmínky se nazývají konvergenční kritéria. Jedná se o dvě fiskální kritéria a tři měnová kritéria. Pro představu jsou u každého kritéria přiložena data v tabulce o schopnosti plnění ČR. Údaje na období 2011-2014 jsou přejaty z Konvergenčního programu ČR.

Fiskální kritéria

1) Kritérium dluhu sektoru vládních institucí

- míra zadluženosti státu²⁰ nesmí překročit 60% jejího hrubého domácího produktu (HDP), když jej překračuje, musí dojít k jeho poklesu a blížit se k určené hodnotě

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hodnota kritéria	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Česká republika	28,7	34,3	37,6	40,5	42,4	42,8	42,0

Tabulka 2: Dluh sektoru vládních institucí ČR

Zdroj: Dokument ČNB

- Jak je z tabulky 2 patrné kritérium vládního dluhu ČR splňuje, avšak v posledních letech došlo k jeho značnému nárůstu, proto je třeba se touto otázkou zabývat, což naznačuje i předpoklad, že by mělo dojít k stagnaci míry dluhu okolo 42%.

²⁰ Veřejného dluhu

2) Kritérium deficitu sektoru vládních institucí

- deficit rozpočtu přistupující země nesmí přesáhnout 3% HDP, když dojde k překročení této hodnoty musí se jednat jen o výjimečné a nízké překročení. Jinak musí docházet k pravidelnému snižování a tím se blížit požadované hodnotě

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Hodnota kritéria	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Česká republika	-2,2	-5,8	-4,8	-3,7	-3,5	-2,9	-2,9

Tabulka 3: Saldo sektoru vládních institucí

Zdroj: Dokument ČNB

- S tímto bodem konvergenčních kritérií má ČR v současné době problém, avšak z dlouhodobých předpokladů by k jeho naplnění mělo brzy dojít.

Měnová kritéria

1) Kritérium míry inflace

- míra inflace nesmí překročit o více než 1,5%, průměr mír inflací 3 zemí EU s nejlepšími výsledky v cenové stabilitě²¹

	2008	2009	2010	8;2011	2011	2012	2013	2014
Průměr 3 zemí s nejlepší cenovou stabilitou	2,6	0,0	0,9	1,3	1,6	1,1	1,4	1,4
Hodnota kritéria	4,1	1,5	2,4	2,8	3,1	2,6	2,9	2,9
Česká republika	6,3	0,6	1,2	1,9	2,2	3,4	1,6	2,1

Tabulka 4: Harmonizovaný index spotřebitelských cen

Zdroj: Dokument ČNB

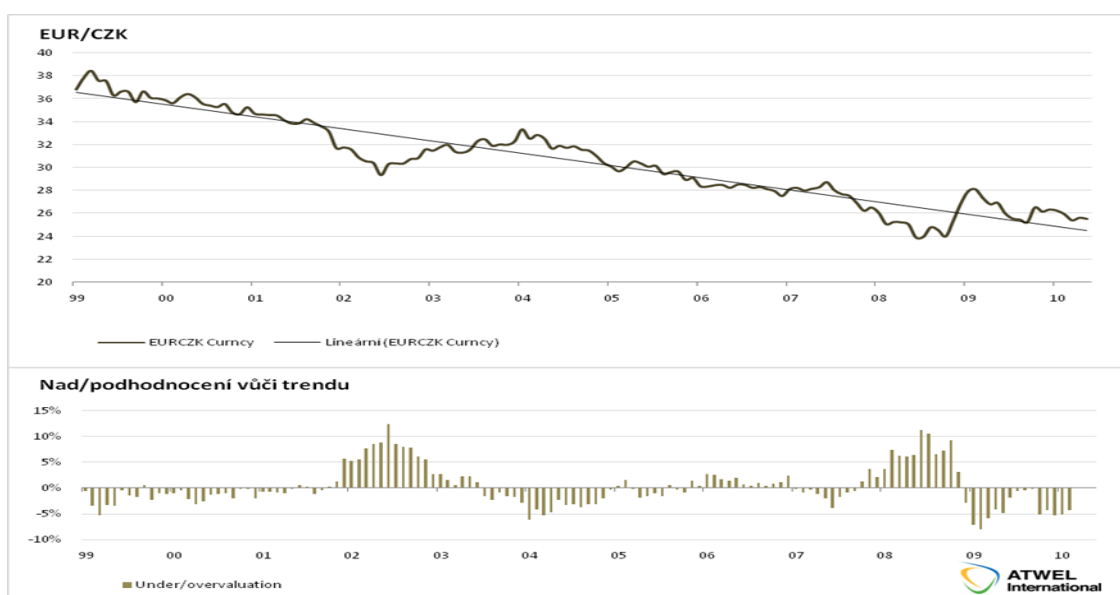
- ČR v poslední době vykazuje celkem stabilní cenovou hladinu s nízkou inflací, takže by toto kritérium měla splnit. Výjimkou je rok

²¹ Určuje nejnižší procentní změna HICP indexu

2008, kdy započala krize a rok 2012, kdy došlo ke zvýšení snížené sazby DPH, z 10% na 14%.

2) Kritérium směnného kurzu

- Dva roky před přijetím společné měny musí být stát součástí ERM II, musí dodržovat flukтуаční pásmo $\pm 2,25\%$ (mírnější kritérium $\pm 15\%$)

Obr.3: Nominální měnový kurz CZK/EUR- linearizováno

Zdroj: (www.investicniweb.cz)

- I když docházelo k výkyvům, tak z dlouhodobého hlediska by širší flukтуаční pásmo bylo nejspíš udržitelné.
- Měnový kurz můžeme dělit na nominální a reálný, jak zmiňují Frank a Bernanke(2005). „Nominální měnový kurz je poměr mezi dvěma měnami, v jakém se tyto měny směňují. Reálný měnový kurz je poměr ceny průměrného domácího výrobku nebo služby a ceny průměrného zahraničního výrobku nebo služby. Ceny jsou vyjádřeny ve stejné měně.“ V této oblasti se zaměříme na nominální kurz, i když o síle ekonomiky má většinou větší vypovídací hodnotu reálný kurz.

3) Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb

- Dlouhodobá nominální úroková míra nesmí překročit o více než 2% průměr úrokových sazeb 3 zemí EU s nejlepšími výsledky v cenové stabilitě

	2008	2009	2010	8;2011	2011	2012	2013	2014
Průměr 3 zemí s nejlepší cenovou stabilitou	4,2	3,9	4,0	5,3	3,3	3,6	3,2	3,1
Hodnota kritéria	6,2	5,9	6,0	7,3	5,3	5,6	5,2	5,1
Česká republika	4,6	4,8	4,2	3,8	3,7	3,7	3,9	4,2

Tabulka 5: Dlouhodobé úrokové sazby pro konvergenční účely

Zdroj: Dokument ČNB

- Toto konvergenční kritérium by nemělo ČR dělat problém, protože o státní dluhopisy je zájem a mají dostatečnou výnosnost.

2.4 Eurozóna

Eurozóna je oblast EU, kde se platí eurem. Vzniká vstupem 11 členských států do třetí fáze EMU, 1.ledna 1999. Avšak počátek používání eurobankovek a euromincí se datuje až k 1.1.2002.

Jejími původními členy jsou Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko²². Dále přistupují Řecko (2001), Slovinsko (2007), Kypr a Malta (2008), Slovensko (2009) a zatím jako poslední Estonsko (2011).

Vstup České republiky do eurozóny by měl usnadnit její obchodování s nejčastějšími obchodními partnery v zahraničí a vést k ekonomickému zisku, protože „do eurozóny míří téměř 70% českého vývozu a podíl zemí EU na přílivu přímých zahraničních investic je kolem 80%; bylo tedy již dosaženo poměrně vysoké míry

²² Z tehdejších členů EU do eurozóny nevstoupily pouze Dánsko, Švédsko a Velká Británie (nemají zájem) a Řecko (nesplňovalo podmínky)

konvergence a vlastnického propojení (data platná ke konci roku 2007). Z pohledu zahraničního obchodu a z pohledu investorů je proto zavedení eura vítáno a by jim to jejich aktivity“ Jurečka (2010).

3 EUROZÓNA V MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELÍCH

O vývoji ekonomiky země nejlépe vypovídají její makroekonomické ukazatele, zde bude použito porovnání vývoje nezaměstnanosti, růstu HDP a míry inflace zemí, které vstoupily do eurozóny s celkovým vývojem eurozóny, členy Evropské unie, kteří byly členy podobnou dobu. V grafu je vždy zachycen vývoj makroekonomické ukazatele 3 roky před přijetím eura až po současnost, pro zjednodušení jsou vždy země rozdělené do skupiny podle data přijetí a geografické podobnosti:

- 1) Původní státy jih- Itálie, Portugalsko, Španělsko, Řecko
- 2) Původní státy střed- Benelux, Francie
- 3) Původní státy sever a východ- Finsko, Irsko, Německo, Rakousko
- 4) Rozšíření- Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko²³

²³ Přijato až 1.1.2011, nejsou ještě data, takže nelze vyvozovat závěry a v grafech ještě není zaznamenána v eurozóně.

3.1 Nezaměstnanost

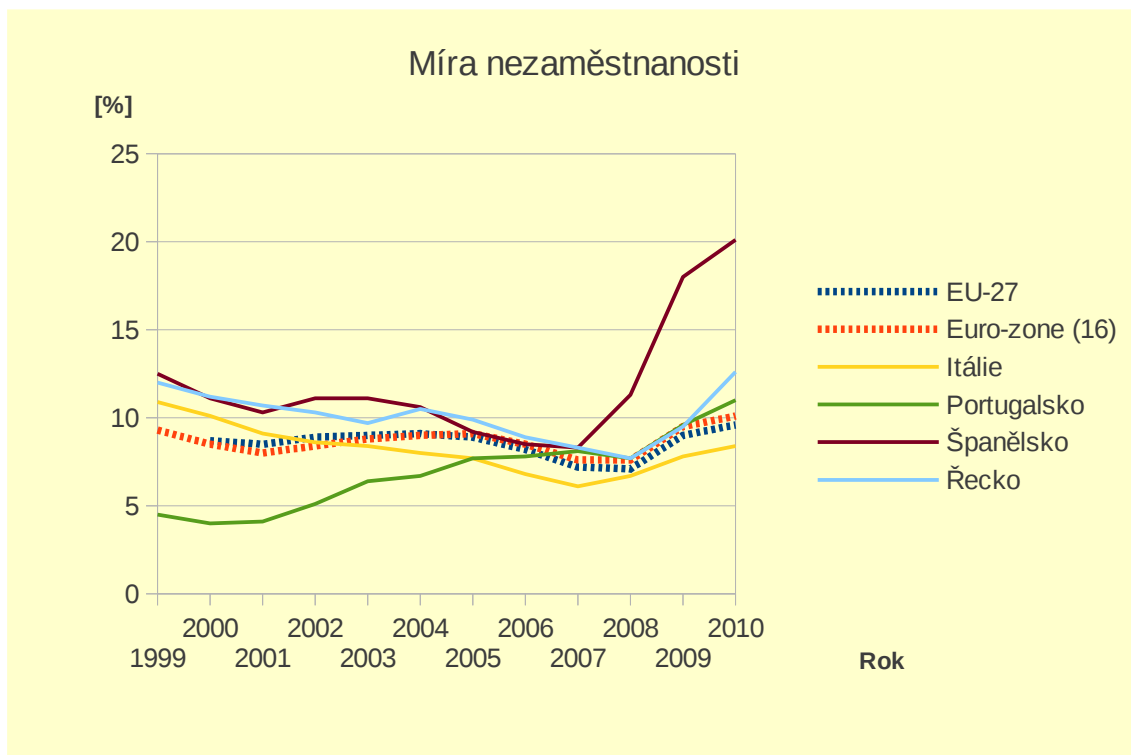
Míra nezaměstnanosti se určuje jako podíl nezaměstnaných ku součtu nezaměstnaných a zaměstnaných. Měnová unie je krokem ekonomické integrace, který by měl pozitivně ovlivnit hospodářství, takže by se dalo předpokládat, že míra nezaměstnanosti by měla poklesnout. Na druhou stranu se usnadňují obchodní transakce, což může vést ke vzniku nadbytečných míst a tedy k propouštění.

%	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	8,7	8,5	8,9	9	9,1	8,9	8,2	7,2	7,1	9	9,6
Euro-zone (16)	8,5	8	8,4	8,8	9	9,1	8,5	7,6	7,6	9,5	10,1
Česká republika	8,7	8	7,3	7,8	8,3	7,9	7,2	5,3	4,4	6,7	7,3
Belgie	6,9	6,6	7,5	8,2	8,4	8,5	8,3	7,5	7	7,9	8,3
Bulharsko	16,4	19,5	18,2	13,7	12,1	10,1	9	6,9	5,6	6,8	10,2
Dánsko	4,3	4,5	4,6	5,4	5,5	4,8	3,9	3,8	3,3	6	7,4
Estonsko	13,6	12,6	10,3	10	9,7	7,9	5,9	4,7	5,5	13,8	16,9
Finsko	9,8	9,1	9,1	9	8,8	8,4	7,7	6,9	6,4	8,2	8,4
Francie	9	8,3	8,6	9	9,3	9,3	9,2	8,4	7,8	9,5	9,7
Chorvatsko			14,8	14,2	13,7	12,7	11,2	9,6	8,4	9,1	11,8
Irsko	4,2	3,9	4,5	4,6	4,5	4,4	4,5	4,6	6,3	11,9	13,7
Itálie	10,1	9,1	8,6	8,4	8	7,7	6,8	6,1	6,7	7,8	8,4
Japonsko	4,7	5	5,4	5,3	4,7	4,4	4,1	3,9	4	5,1	5,1
Kypř	4,9	3,8	3,6	4,1	4,7	5,3	4,6	4	3,6	5,3	6,5
Litva	16,4	16,5	13,5	12,5	11,4	8,3	5,6	4,3	5,8	13,7	17,8
Lotyšsko	13,7	12,9	12,2	10,5	10,4	8,9	6,8	6	7,5	17,1	18,7
Lucembursko	2,2	1,9	2,6	3,8	5	4,6	4,6	4,2	4,9	5,1	4,5
Maďarsko	6,4	5,7	5,8	5,9	6,1	7,2	7,5	7,4	7,8	10	11,2
Malta	6,7	7,6	7,5	7,6	7,4	7,2	7,1	6,4	5,9	7	6,8
Německo	7,5	7,6	8,4	9,3	9,8	11,2	10,3	8,7	7,5	7,8	7,1
Nizozemí	3,1	2,5	3,1	4,2	5,1	5,3	4,4	3,6	3,1	3,7	4,5
Norsko	3,2	3,4	3,7	4,2	4,3	4,5	3,4	2,5	2,5	3,1	3,5
Polsko	16,1	18,3	20	19,7	19	17,8	13,9	9,6	7,1	8,2	9,6
Portugalsko	4	4,1	5,1	6,4	6,7	7,7	7,8	8,1	7,7	9,6	11
Rakousko	3,6	3,6	4,2	4,3	4,9	5,2	4,8	4,4	3,8	4,8	4,4
Rumunsko	7,3	6,8	8,6	7	8,1	7,2	7,3	6,4	5,8	6,9	7,3
Řecko	11,2	10,7	10,3	9,7	10,5	9,9	8,9	8,3	7,7	9,5	12,6
Slovinsko	6,7	6,2	6,3	6,7	6,3	6,5	6	4,9	4,4	5,9	7,3
Slovenská republika	18,8	19,3	18,7	17,6	18,2	16,3	13,4	11,1	9,5	12	14,4
Španělsko	11,1	10,3	11,1	11,1	10,6	9,2	8,5	8,3	11,3	18	20,1
Švédsko	5,6	5,8	6	6,6	7,4	7,7	7,1	6,1	6,2	8,3	8,4
Turecko	5,2	6,8	8,9	9,3	9	9,2	8,7	8,8	9,7	12,5	10,7
USA	4	4,8	5,8	6	5,5	5,1	4,6	4,6	5,8	9,3	9,6
Velká Británie	5,4	5	5,1	5	4,7	4,8	5,4	5,3	5,6	7,6	7,8

Tabulka 6: Míra nezaměstnanosti

Zdroj: epp.eurostat.ec.europa.eu

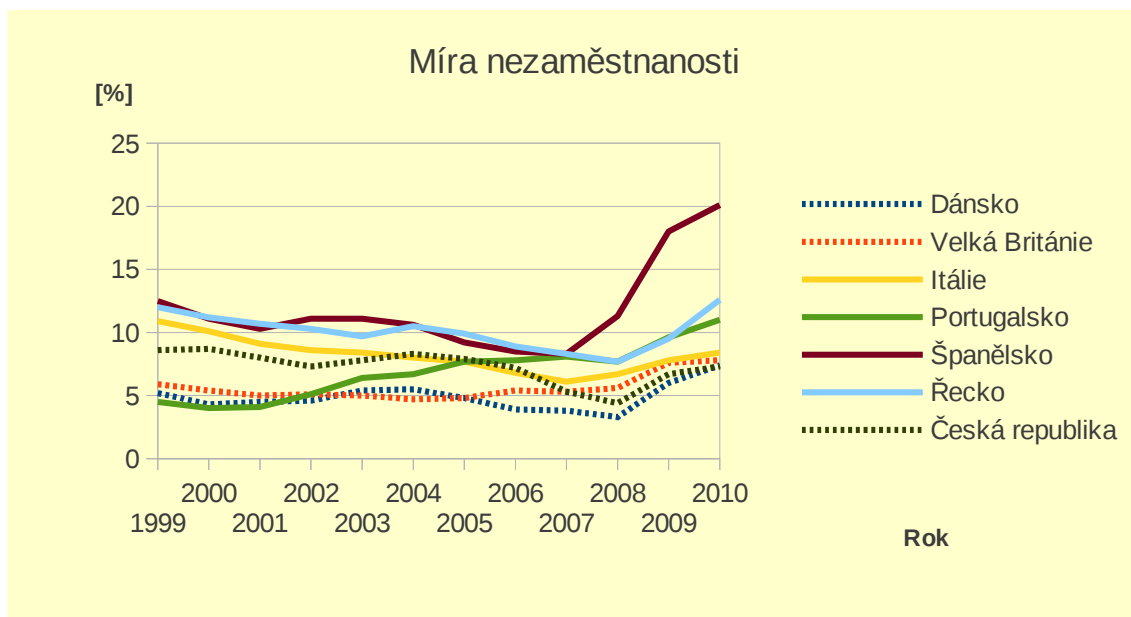
3.1.1 Míra nezaměstnanosti eurozóna jih

Graf 4: Míra nezaměstnanosti Eurozóny- jih v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

V rámci EU, patří jihoevropské státy k zemím s vyšší mírou nezaměstnanosti, avšak po vstoupení do ERMII, v roce 1999 je zde patrný pokles nezaměstnanosti, výjimkou je Portugalsko, ve kterém byla nezaměstnanost nižší než průměr EU a od roku 2001 dochází k jejímu růstu. V ostatních zemích dochází k poklesu nezaměstnanosti, čímž se blíží průměru EU, Itálie se dokonce dostává pod průměr EU i eurozóny. Po roce 2007 dochází k růstu nezaměstnanosti, z důvodu hospodářské krize, avšak kromě Španělska, kde dochází k velkému vzrůstu ostatní země přibližně kopírují vývoj nezaměstnanosti celé EU.

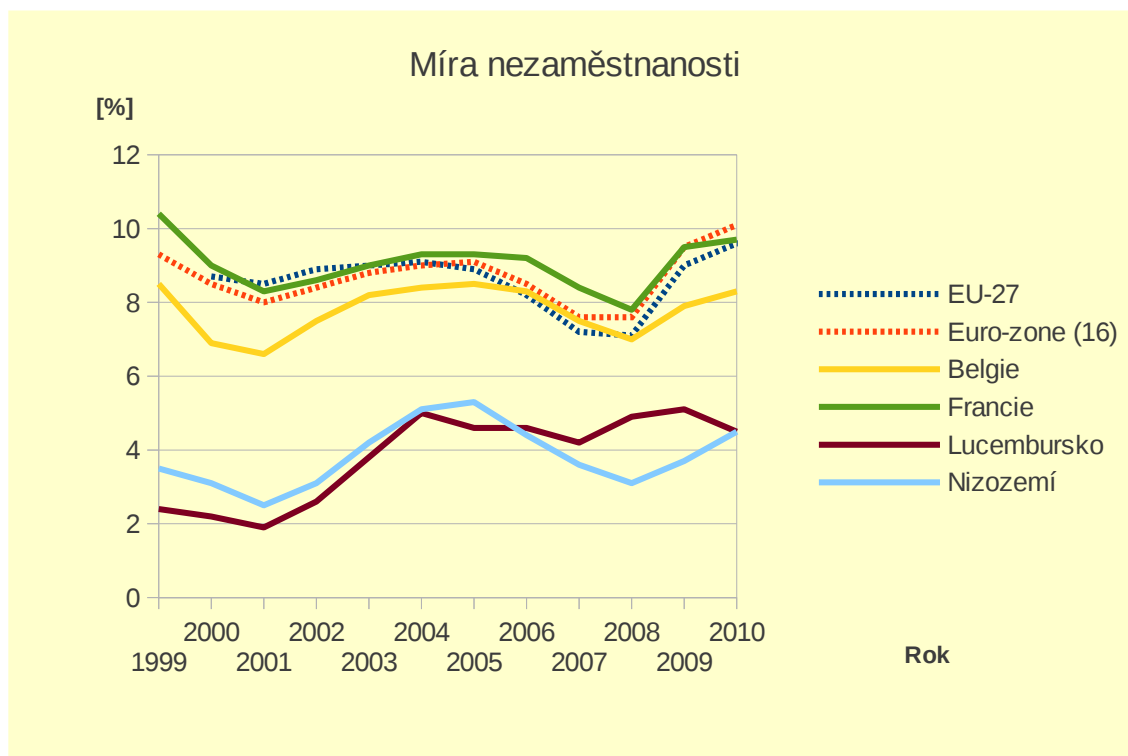
Graf 5: Míra nezaměstnanosti Eurozóny-jih v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Při porovnání se státy, které byly též součástí EU15²⁴, je patrné, že nezaměstnanost v eurozóně-jih je vyšší než u Dánska a Velké Británie a též dochází k výraznějším reakcím na okolní vlivy, ať již větším růstem nebo větším poklesem. Dá se však vysledovat přibližující se tendence, ke které docházelo až do roku 2007, kdy došlo k výraznému vzrůstu nezaměstnanosti ve Španělsku.

²⁴ 15 evropských států, které jsou součástí Evropské unie od roku 1995. ČR nepatří mezi EU 15.

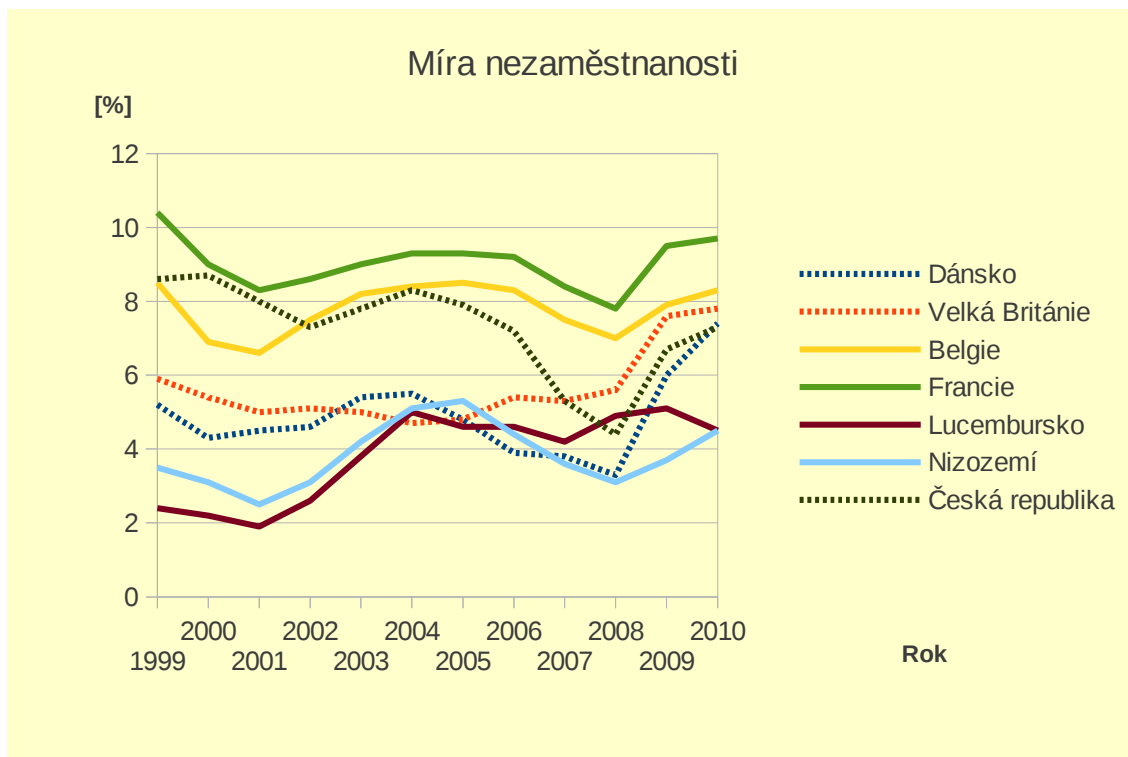
3.1.2 Míra nezaměstnanosti eurozóna střed

Graf 6: Míra nezaměstnanosti Eurozóny- střed v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

V oblasti Beneluxu je patrné, že je zde velmi nízká nezaměstnanost, drží se dlouhodobě pod průměrem EU i celé eurozóny, avšak od roku 2001 je patrné zvyšování a přibližování se průměru EU. Zde ještě patrněji dochází ke kopírování vývoje v EU, s většími výchyly vedoucím k vyrovnání EU. Francie velmi přesně kopíruje vývoj nezaměstnanosti v EU a blíží se průměru, podobně je na tom i Belgie.

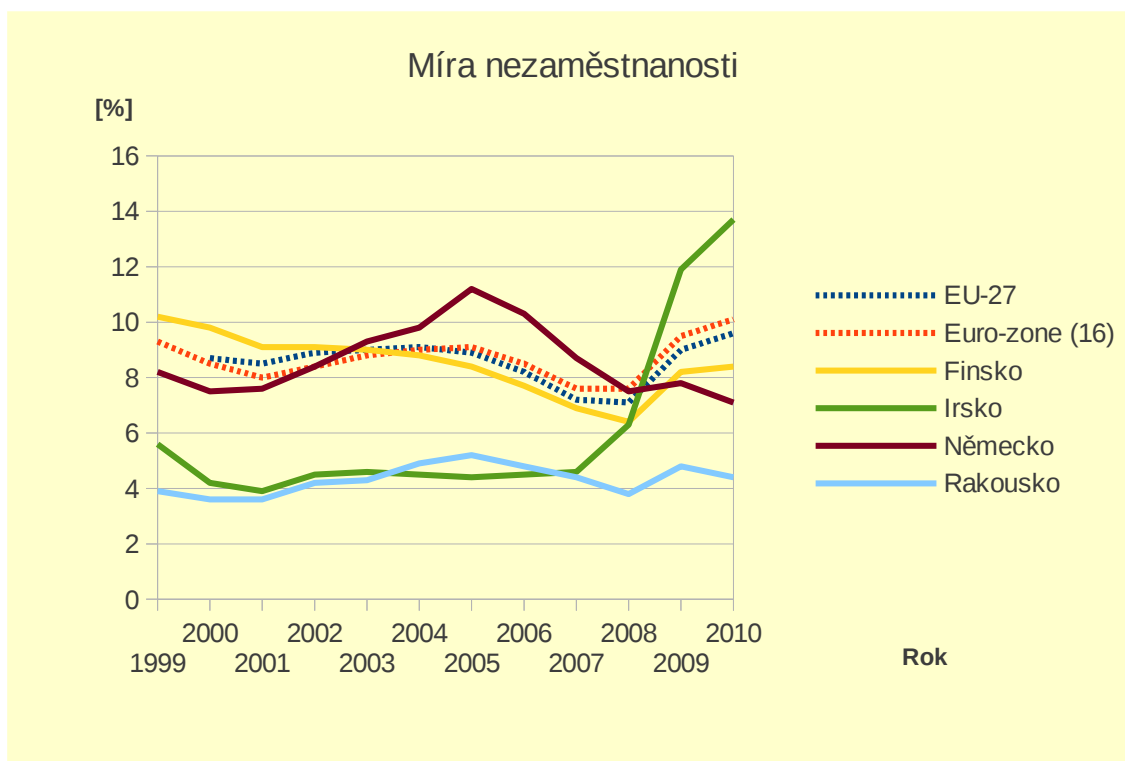

Graf 7: Míra nezaměstnanosti Eurozóny-střed v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Míra nezaměstnanosti v Dánsku je velmi podobná míře nezaměstnanosti v Lucembursku a Nizozemí. I její průběh je velmi podobný průběhu míry nezaměstnanosti v zemích eurozóny- střed, jen ji většinou o rok předchází a dochází zde k menším výkyvům, výjimka je počátek krize v roce 2007. U nezaměstnanosti ve Velké Británii, můžeme pozorovat, vyrovnanější průběh, kdy dochází vždy jen k pozvolné změně.

3.1.3 Míra nezaměstnanosti eurozóna sever a východ²⁵

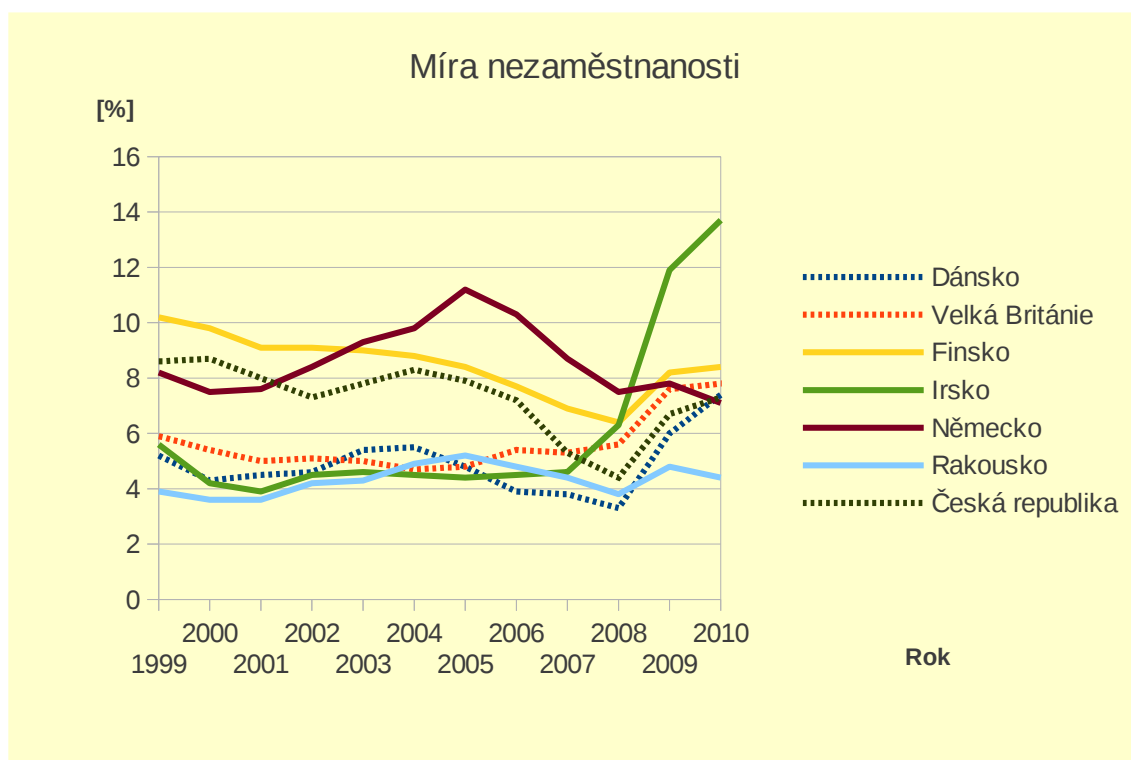
Graf 8: Míra nezaměstnanosti Eurozóny- sever v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Zde můžeme rozdělit státy do dvou skupin, Irsko a Rakousko měly nízkou a vyrovnanou míru nezaměstnanosti, aniž by příliš reagovaly na výkyvy nezaměstnanosti v EU. To platí až do roku 2007, do příchodu hospodářské krize, kdy dochází k velkému vzrůstu nezaměstnanosti v Irsku. V Rakousku se míra nezaměstnanosti držela nízká i po tomto datu. Druhá skupina států Německo a Finsko se drží okolo průměru nezaměstnanosti v EU akorát s opačným průběhem, kdy ve Finsku docházelo k postupnému snižování nezaměstnanosti a tím se přibližování k průměru EU až do roku 2008, pak zase došlo k růstu jako v celé EU. V Německu dochází k růstu

²⁵ Dále v textu označení jen eurozóna sever

nezaměstnanosti a od roku 2005 k poklesu, ale u obou zemí se dá mluvit o tom že se míra nezaměstnanosti pohybuje okolo průměru s různými výkyvy.

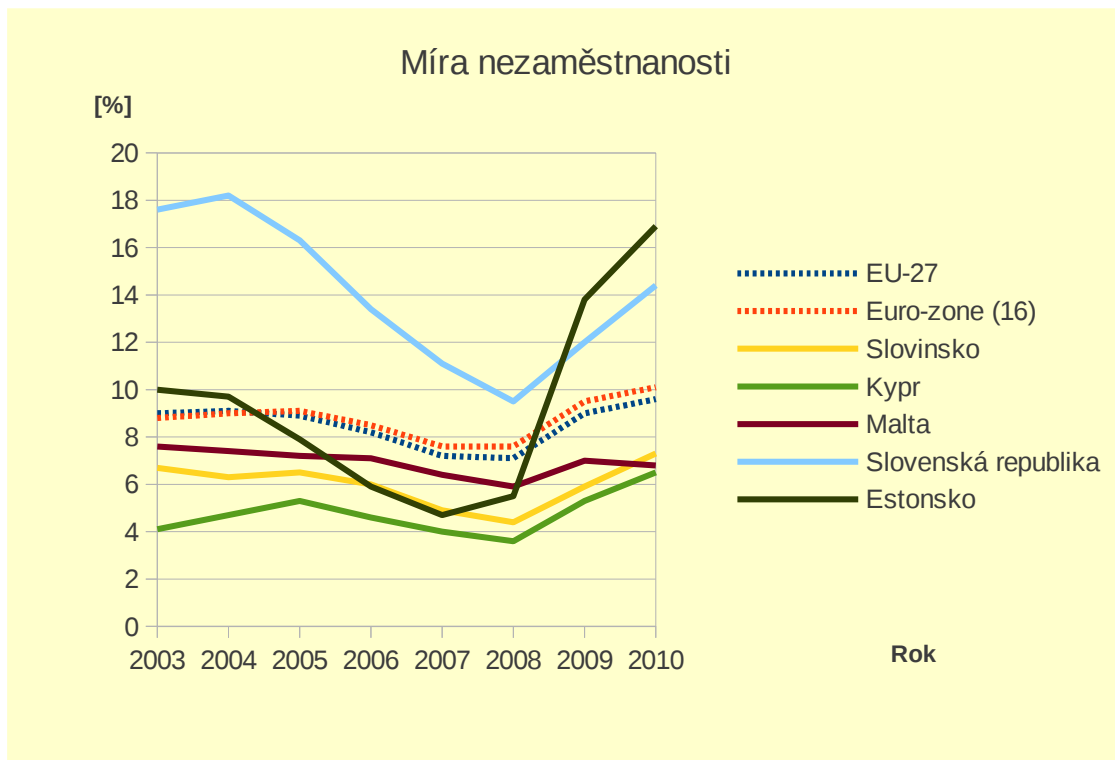

Graf 9: Míra nezaměstnanosti Eurozóny-sever v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Podobný vývoj nezaměstnanosti můžeme pozorovat u zemí Dánsko, Velká Británie a Rakousko, Irsko, které však v roce 2007 reaguje na hospodářskou krizi razantnějším nárůstem. Finsko má podobný vývoj nezaměstnanosti jako dané státy akorát s větším a dlouhodobějším poklesem, čímž se přiblížilo Velké Británii a též má trochu vyšší míru. Německo má samostatný zvláštní vývoj kdy od roku 2001 došlo k velkému vzrůstu, ale nyní dochází k poklesu a vyrovnává se ostatním zemím EU.

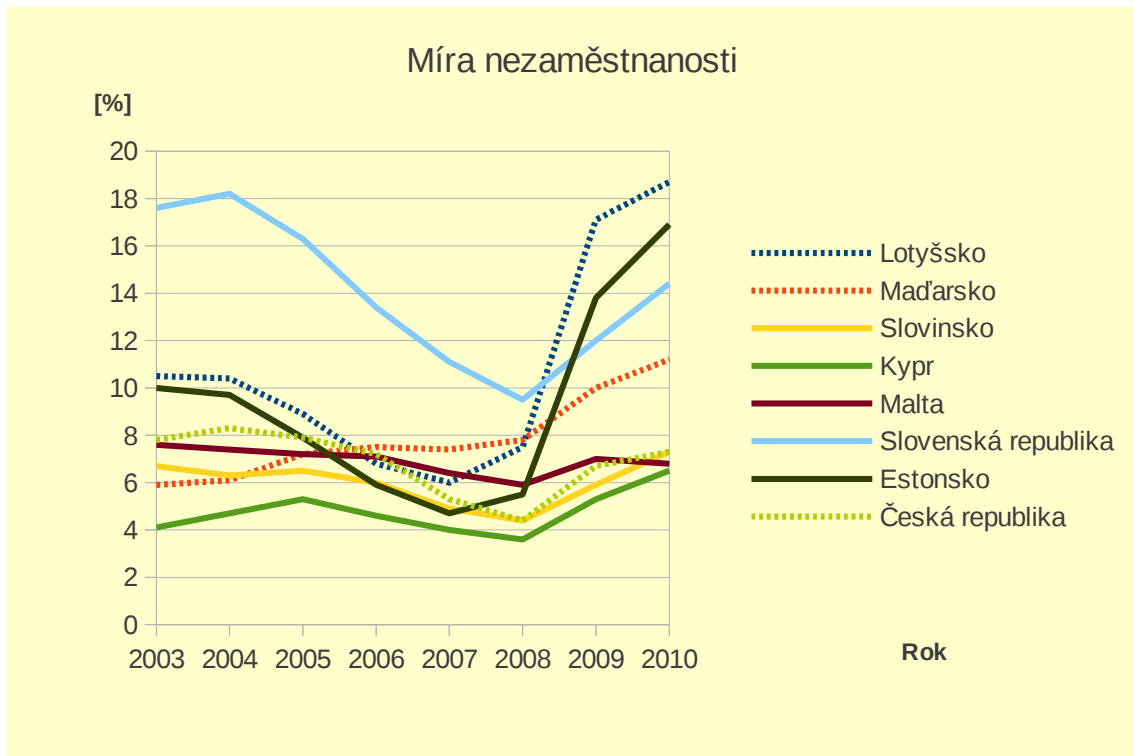
3.1.4 Míra nezaměstnanosti eurozóna rozšiřování

Graf 10: Míra nezaměstnanosti Eurozóny- rozšiřování v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Slovensko, Kypr a Malta mají nižší míru nezaměstnanosti než je průměr celé eurozóny a velmi přesně kopírují její průběh. Na Slovensku přes počáteční velkou míru nezaměstnanosti došlo k velmi rychlému poklesu a přiblížení průměru EU, avšak s příchodem krize došlo opět k výraznému zvýšení. Vývoj nezaměstnanosti kopíruje vývoj celkové průměrné nezaměstnanosti EU avšak s většími výkyvy. U Estonska můžeme sledovat jen vývoj před přijetím eura v roce 2011, takže je to jen orientační pohled.

Graf 11: Míra nezaměstnanosti Eurozóny-rozšiřování v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Slovinsko, Kypr a Malta mají podobnou míru a vývoj nezaměstnanosti jako ČR a nižší a vyrovnanější než ostatní země EU přistupující v roce 2004. Slovensko a Estonsko vykazují vyšší míru a nevyrovnanost než země jako ČR a Maďarsko, jen Lotyšsko v současné době vykazuje horší výsledky.

3.2 Inflace

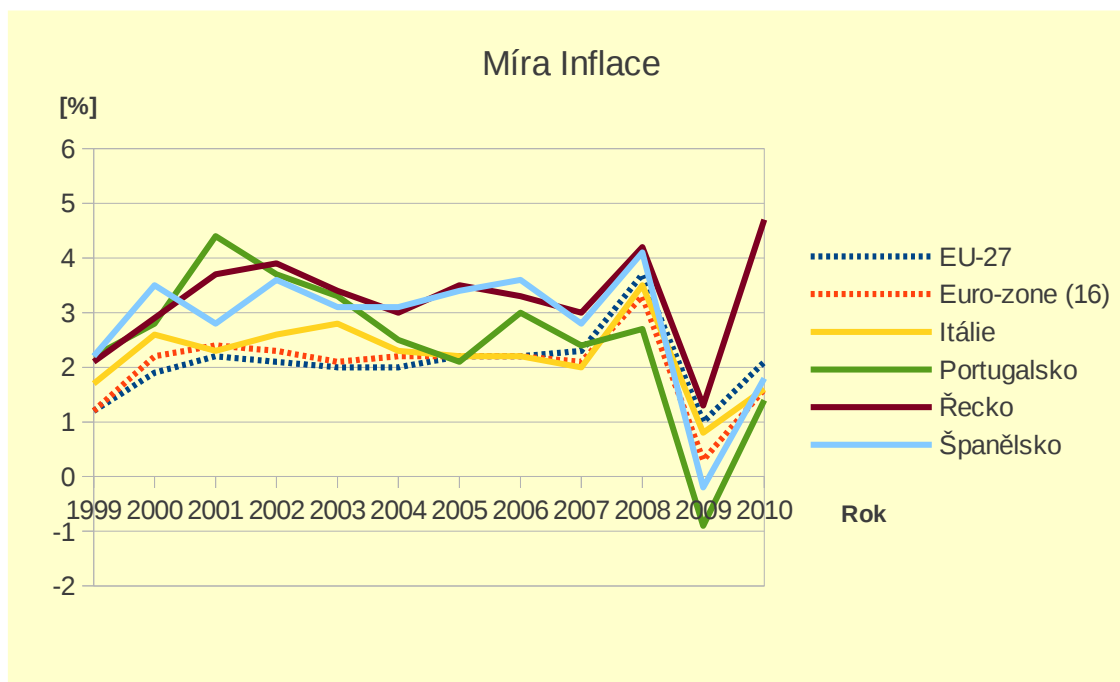
Dalším makroekonomickým ukazatelem, který popisuje vyrovnanost hospodářství je inflace, která popisuje růst všeobecné cenové hladiny. Snahou je jí co nejvíce snižovat a tím udržovat kupní sílu peněz. Proto i při zavedení společné měny bychom očekávali, že to bude jedním z jejich následků, protože dojde k odbourání jedné z překážek mezinárodního obchodu.

%	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU-27	1,2	1,9	2,2	2,1	2	2	2,2	2,2	2,3	3,7	1	2,1
Euro-zone (16)	1,2	2,2	2,4	2,3	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6
Euro-zone (15)	1,1	2,2	2,4	2,3	2,1	2,1	2,2	2,2	2,1	3,3	0,3	1,6
Česká republika	1,8	3,9	4,5	1,4	-0,1	2,6	1,6	2,1	3	6,3	0,6	1,5
Belgie	1,1	2,7	2,4	1,6	1,5	1,9	2,5	2,3	1,8	4,5	0	2,3
Bulharsko	2,6	10,3	7,4	5,8	2,3	6,1	6	7,4	7,6	12	2,5	3
Dánsko	2,1	2,7	2,3	2,4	2	0,9	1,7	1,9	1,7	3,6	1,1	2,2
Estonsko	3,1	3,9	5,6	3,6	1,4	3	4,1	4,4	6,7	10,6	0,2	2,7
Finsko	1,3	2,9	2,7	2	1,3	0,1	0,8	1,3	1,6	3,9	1,6	1,7
Francie	0,6	1,8	1,8	1,9	2,2	2,3	1,9	1,9	1,6	3,2	0,1	1,7
Chorvatsko	3,7	4,5	4,3	2,5	2,4	2,1	3	3,3	2,7	5,8	2,2	1,1
Irsko	2,5	5,3	4	4,7	4	2,3	2,2	2,7	2,9	3,1	-1,7	
Island	2,1	4,4	6,6	5,3	1,4	2,3	1,4	4,6	3,6	12,8	16,3	7,5
Itálie	1,7	2,6	2,3	2,6	2,8	2,3	2,2	2,2	2	3,5	0,8	1,6
Japonsko	-0,3	-0,7	-0,7	-0,9	-0,3	0	-0,3	0,3	0	1,4	-1,4	
Kypr	1,1	4,9	2	2,8	4	1,9	2	2,2	2,2	4,4	0,2	2,6
Litva	1,5	1,1	1,6	0,3	-1,1	1,2	2,7	3,8	5,8	11,1	4,2	1,2
Lotyšsko	2,1	2,6	2,5	2	2,9	6,2	6,9	6,6	10,1	15,3	3,3	1,2
Lucembursko	1	3,8	2,4	2,1	2,5	3,2	3,8	3	2,7	4,1	0	2,8
Maďarsko	10	10	9,1	5,2	4,7	6,8	3,5	4	7,9	6	4	4,7
Malta	2,3	3	2,5	2,6	1,9	2,7	2,5	2,6	0,7	4,7	1,8	2
Německo	0,6	1,4	1,9	1,4	1	1,8	1,9	1,8	2,3	2,8	0,2	1,2
Nizozemí	2	2,3	5,1	3,9	2,2	1,4	1,5	1,7	1,6	2,2	1	0,9
Norsko	2,1	3	2,7	0,8	2	0,6	1,5	2,5	0,7	3,4	2,3	2,3
Polsko	7,2	10,1	5,3	1,9	0,7	3,6	2,2	1,3	2,6	4,2	4	2,7
Portugalsko	2,2	2,8	4,4	3,7	3,3	2,5	2,1	3	2,4	2,7	-0,9	1,4
Rakousko	0,5	2	2,3	1,7	1,3	2	2,1	1,7	2,2	3,2	0,4	1,7
Rumunsko	45,8	45,7	34,5	22,5	15,3	11,9	9,1	6,6	4,9	7,9	5,6	6,1
Recko	2,1	2,9	3,7	3,9	3,4	3	3,5	3,3	3	4,2	1,3	4,7
Slovensko	6,1	8,9	8,6	7,5	5,7	3,7	2,5	2,5	3,8	5,5	0,9	2,1
Slovenská republika	10,4	12,2	7,2	3,5	8,4	7,5	2,8	4,3	1,9	3,9	0,9	0,7
Španělsko	2,2	3,5	2,8	3,6	3,1	3,1	3,4	3,6	2,8	4,1	-0,2	1,8
Švédsko	0,5	1,3	2,7	1,9	2,3	1	0,8	1,5	1,7	3,3	1,9	1,9
Švýcarsko									1	0,8	2,3	-0,7
Turecko	61,4	53,2	56,8	47	25,3	10,1	8,1	9,3	8,8	10,4	6,3	8,6
USA	2,2	3,4	2,8	1,6	2,3	2,7	3,4	3,2	2,8	3,8	-0,4	
Velká Británie	1,3	0,8	1,2	1,3	1,4	1,3	2,1	2,3	2,3	3,6	2,2	

Tabulka 7: Míra inflace 1999-2010

Zdroj: epp.eurostat.ec.europa.eu

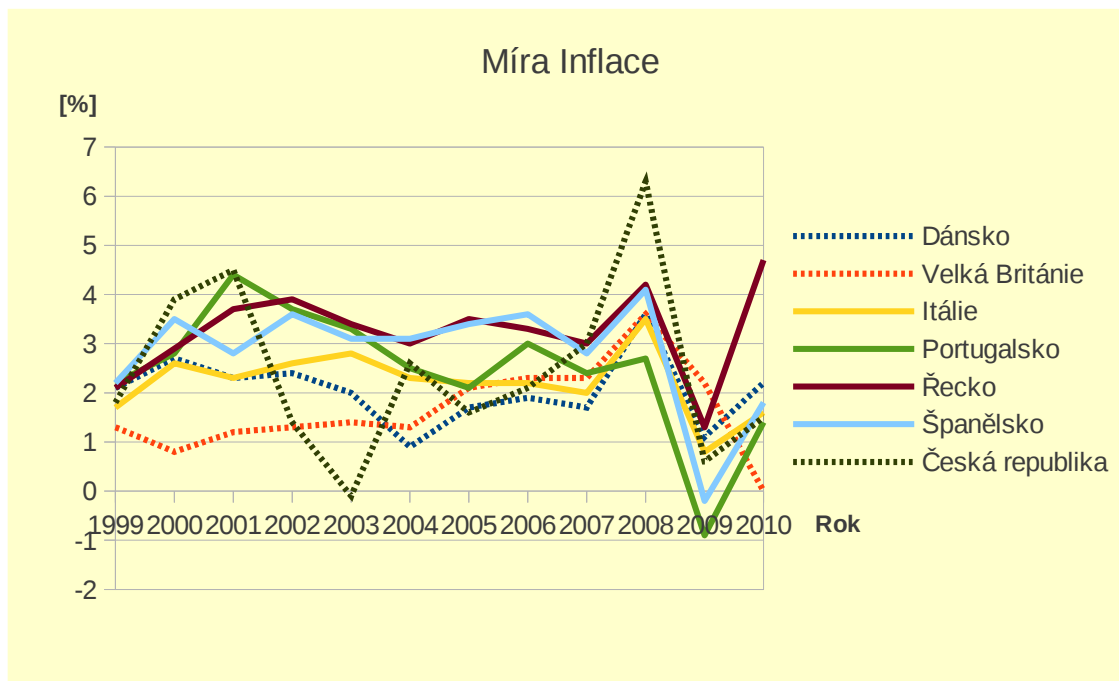
3.2.1 Míra inflace eurozóna jih

Graf 12: Míra inflace Eurozóny- jih v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

U jihoevropských států eurozóny došlo od zavedení eura v roce 2002 k snižování inflace, což nyní vedlo k tomu, že kromě Řecka, všechny tyto státy mají míru inflace nižší než je průměr EU.

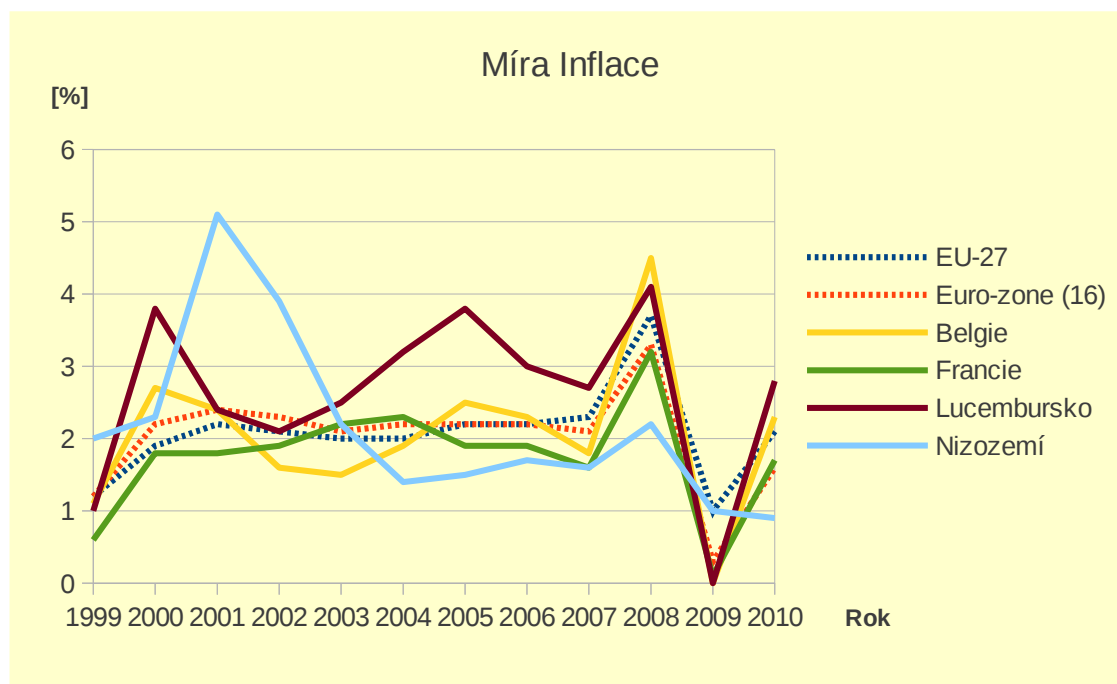

Graf 13: Míra inflace Eurozóny-jih v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Vývoj inflace zemí eurozóny-jih sleduje vývoj inflace v Dánsku, ve Velké Británii dochází k menším výkyvům a na začátku tisíciletí je podstatně nižší u ostatních porovnávaných zemí. Za poslední 4 roky však došlo k vyrovnání všech inflací a tendencí jejich vývoje. Takže vypadá že došlo k úspěšné integraci.

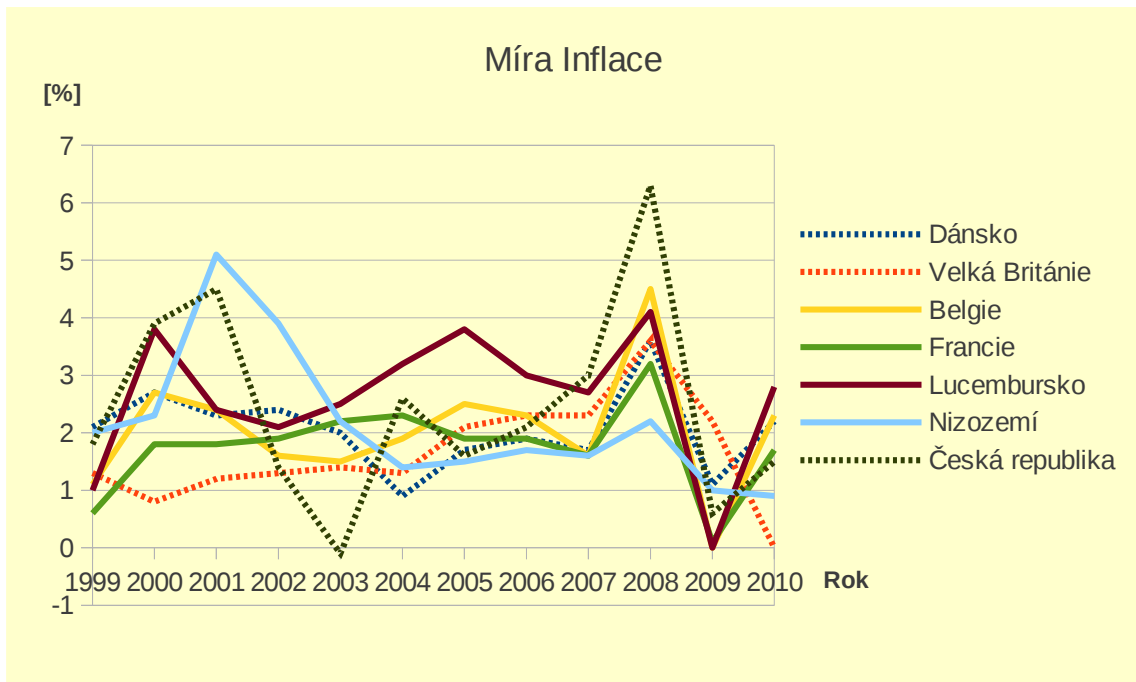
3.1.3 Míra inflace eurozóna střed

Graf 14: Míra inflace Eurozóny- střed v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Přes počáteční velký rozdíl mír inflace, došlo od roku 2004 k jejich vyrovnání, až na výjimku Lucembursko a ustálení okolo a spíše pod hranicí průměru EU. Lucembursko se srovnalo k ostatním zemím až v roce 2007.

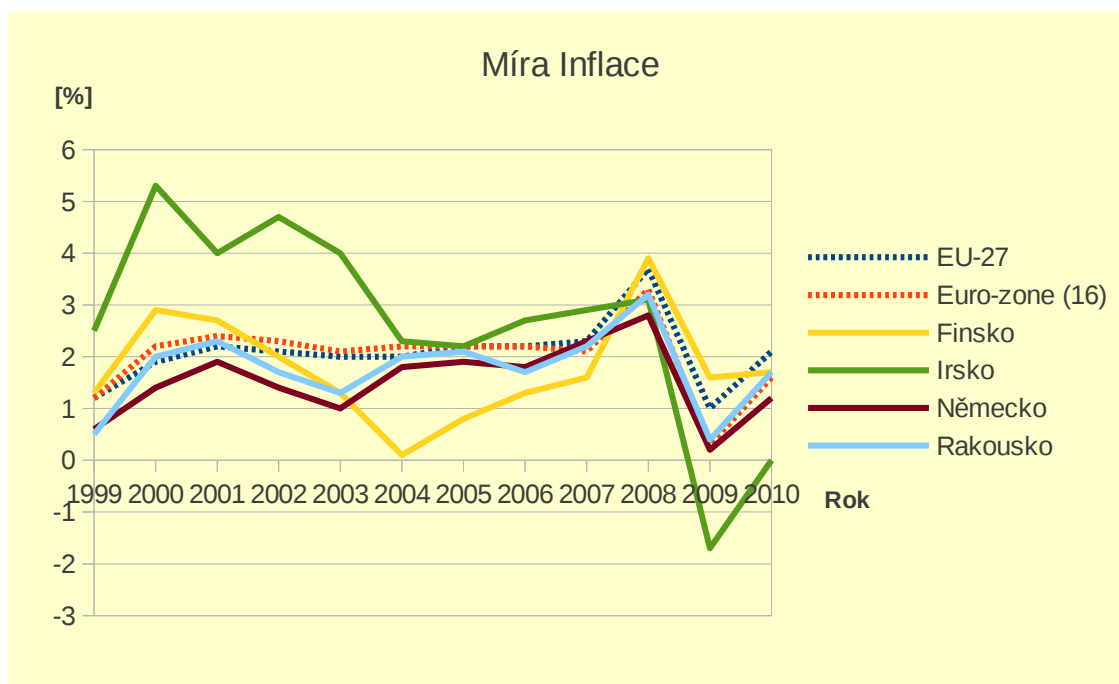

Graf 15: Míra inflace Eurozóny-střed v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Od roku 2002 se míra inflace zemí eurozóny-střed pohybuje ve stejném pásmu jako u zemí EU15, které nepřijaly euro. Dokonce se dá mluvit o ještě větší vyrovnanosti až na počáteční výkyv Nizozemí a Lucemburska okolo roku 2005. V současné době je inflace téměř vyrovnaná.

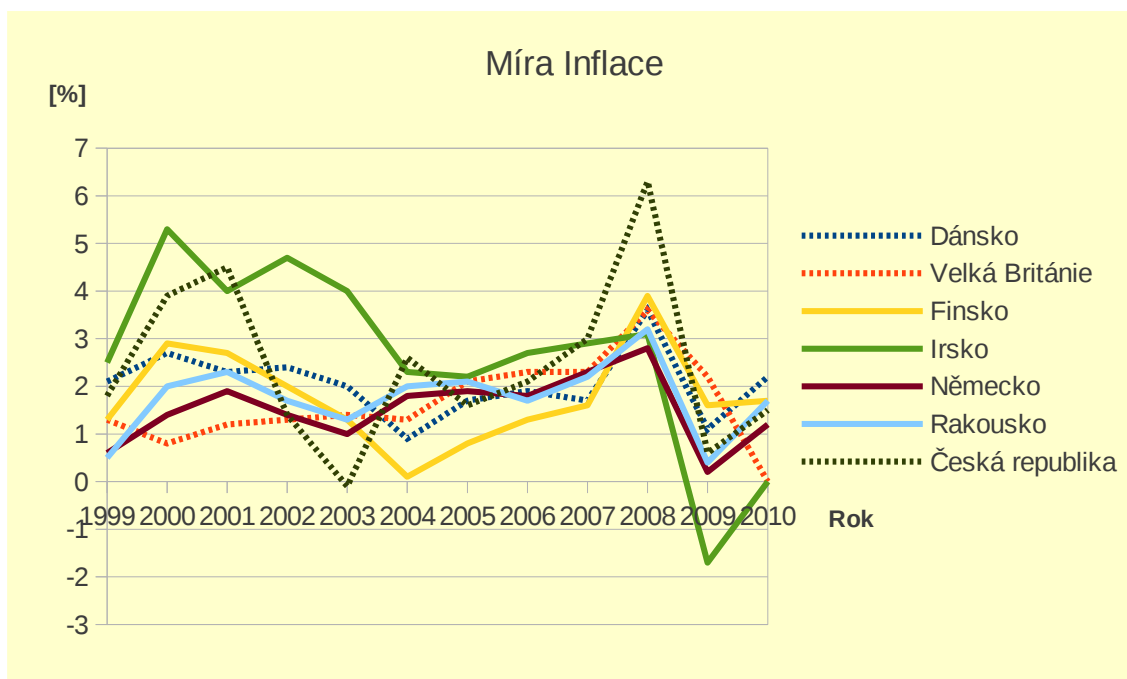
3.1.3 Míra inflace eurozóna sever

Graf 16: Míra inflace Eurozóny- sever v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Až na Irsko všechny země se držely velmi blízko průměru EU a to píše pod ním, kolem roku 2004 se k nim přidává i Irsko, které je však neustále trochu nestabilnější a dochází u něj k větším výkyvům.

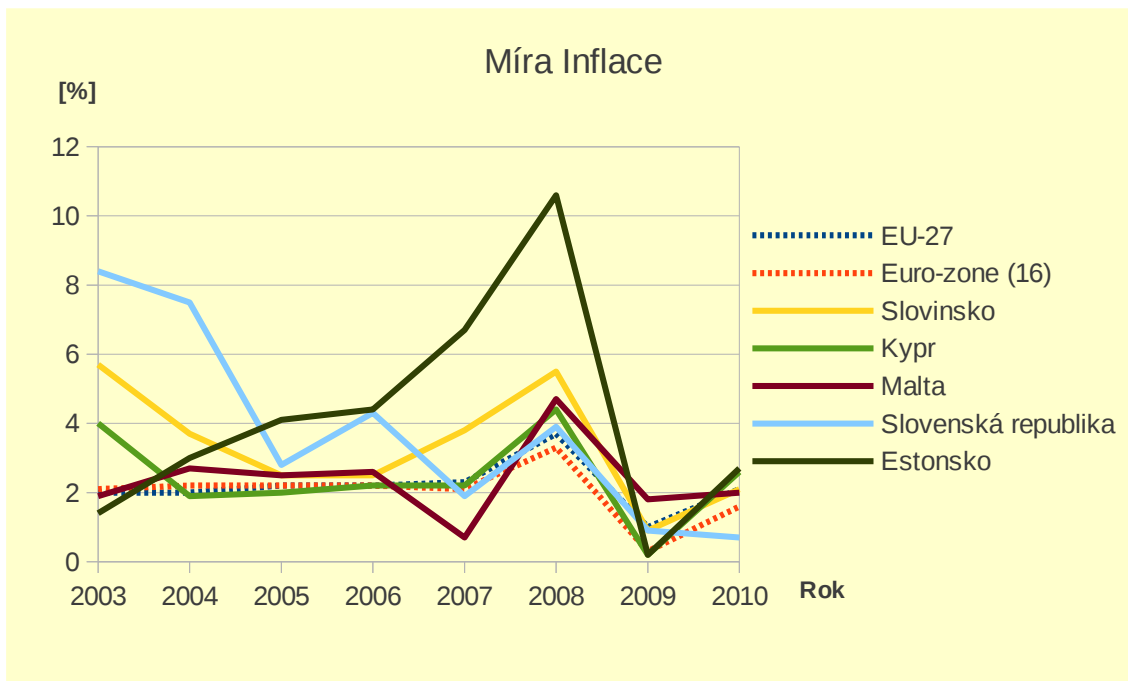

Graf 17: Míra inflace Eurozóny-sever v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Země eurozóny- sever dosahovaly převážně nižší míry inflace než země EU 15, kromě Irska, které až do roku 2004 vykazovalo velkou míru inflace, od této doby je však vyrovnané i s ostatními zeměmi a od roku 2008 má nejnižší míru inflace, dokonce zápornou v roce 2009.

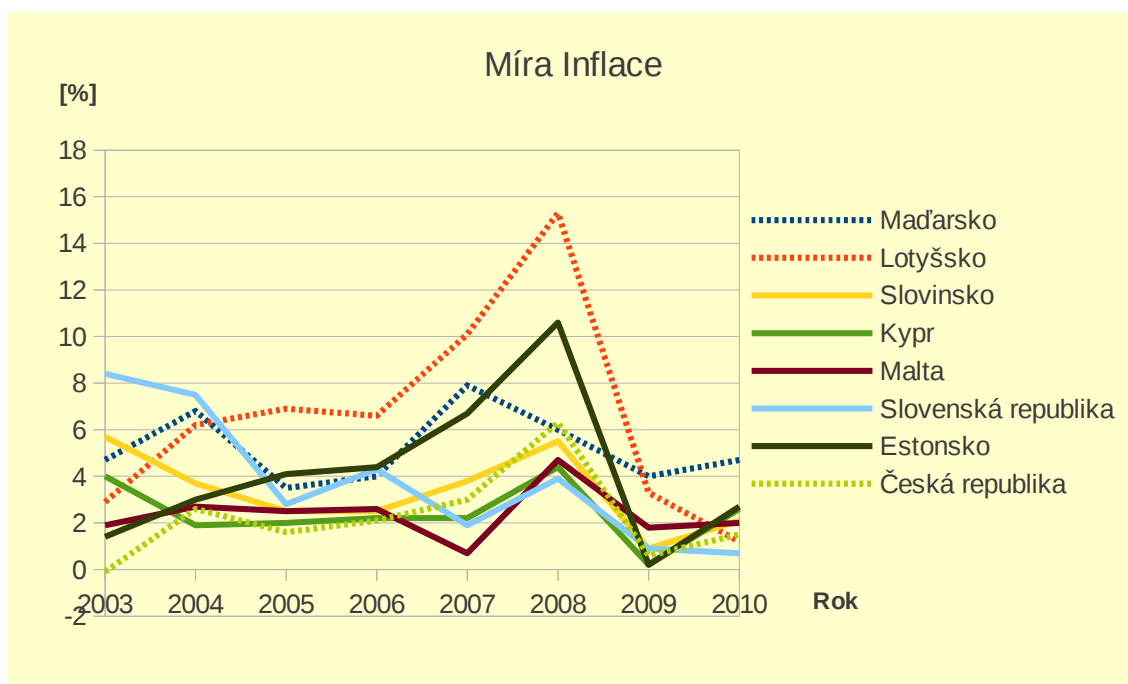
3.1.4 Míra inflace eurozóna rozšiřování

Graf 18: Míra inflace Eurozóny- rozšiřování v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

U většiny států které rozšířily původní eurozónu se dá vypočítat přibližování průměrné míře inflace EU, brzy před přijetím nebo v roce přijetí eura. Nejvyrovnanější výsledky vykazuje trojice států Slovinsko, Kypr a Malta. U dalších dvou zemí dochází ke skokovým změnám, ať již u Slovenska, převážně k pozitivním nebo u Estonska k negativním.

Graf 19: Míra inflace Eurozóny-rozšiřování v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Míra inflace u členů eurozóny je o dost nižší než u členů EU27, jediná země která dosahuje srovnatelných výsledků je Česká republika. Podstatnou roli tu hrají tzv. Konvergenční kritéria které musely země plnit před přijetím eura a tím stabilizovat svoji měnu.

3.3 HDP a jeho růst

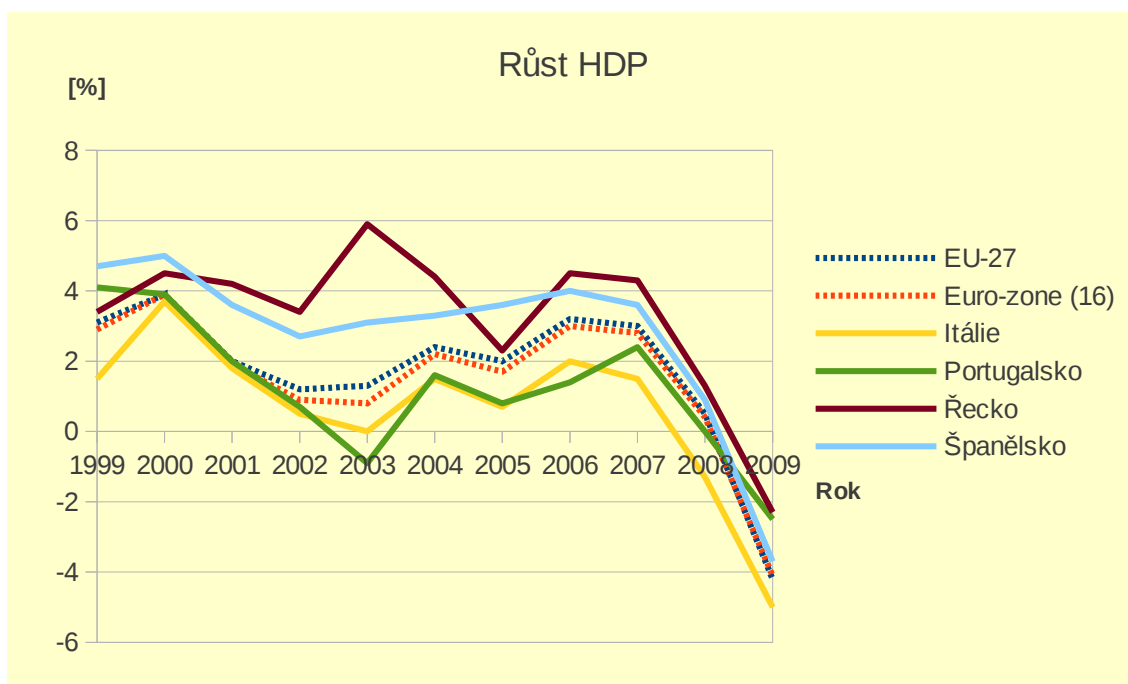
HDP je makroekonomický ukazatel, který popisuje výkonnost dané ekonomiky. HDP se dá definovat jako peněžní hodnota statků a služeb vytvořená za dané období na určitém území. Proto jako pozitivní se bere, když tato hodnota každoročně roste, k čemuž má vést i spolupráce mezi státy při usnadňování mezinárodního obchodu zaváděním jednotné měny.

%	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU-27	3,1	3,9	2	1,2	1,3	2,5	2	3,2	3	0,5	-4,2
EU-25	3,1	3,9	2	1,2	1,3	2,5	1,9	3,2	2,9	0,4	-4,2
EU-15	3,1	3,9	1,9	1,2	1,2	2,3	1,8	3	2,8	0,3	-4,3
Euro-zona (16)	2,9	3,9	1,9	0,9	0,8	2,2	1,7	3	2,8	0,4	-4,1
Euro-zona (15)	2,9	3,9	1,9	0,9	0,8	2,2	1,7	3	2,8	0,4	-4,1
Česká republika	1,3	3,6	2,5	1,9	3,6	4,5	6,3	6,8	6,1	2,5	-4,1
Belgie	3,5	3,7	0,8	1,4	0,8	3,2	1,7	2,7	2,9	1	-2,8
Bulharsko	4,4	5,7	4,2	4,7	5,5	6,7	6,4	6,5	6,4	4,2	-4,9
Dánsko	2,6	3,5	0,7	0,5	0,4	2,3	2,4	3,4	1,6	-1,1	-5,2
Estonsko	-0,3	10	7,5	7,9	7,6	7,2	9,4	10,6	6,9	-5,1	-13,9
Finsko	3,9	5,3	2,3	1,8	2	4,1	2,9	4,4	5,3	0,9	-8
Francie	3,3	3,9	1,9	1	1,1	2,5	1,9	2,2	2,4	0,2	-2,6
Chorvatsko	-1,5	3	3,8	5,4	5	4,2	4,2	4,7	5,5	2,4	-5,8
Irsko	10,9	9,7	5,7	6,5	4,4	4,6	6	5,3	5,6	-3,5	-7,6
Island	4,1	4,3	3,9	0,1	2,4	7,7	7,5	4,6	6	1	-6,8
Itálie	1,5	3,7	1,8	0,5	0	1,5	0,7	2	1,5	-1,3	-5
Japonsko	-0,1	2,9	0,2	0,3	1,4	2,7	1,9	2	2,4	-1,2	-6,3
Kypr	4,8	5	4	2,1	1,9	4,2	3,9	4,1	5,1	3,6	-1,7
Litva	-1,1	3,3	6,7	6,9	10,2	7,4	7,8	7,8	9,8	2,9	-14,7
Lotyšsko	3,3	6,9	8	6,5	7,2	8,7	10,6	12,2	10	-4,2	-18
Lucembursko	8,4	8,4	2,5	4,1	1,5	4,4	5,4	5	6,6	1,4	-3,7
Maďarsko	4,1	4,9	3,8	4,1	4	4,5	3,2	3,6	0,8	0,8	-6,7
Malta			-1,6	2,6	-0,3	0,9	4,7	3,3	3,9	2,7	-1,9
Německo	2	3,2	1,2	0	-0,2	1,2	0,8	3,4	2,7	1	-4,7
Nizozemí	4,7	3,9	1,9	0,1	0,3	2,2	2	3,4	3,9	1,9	-3,9
Norsko	2	3,3	2	1,5	1	3,9	2,7	2,3	2,7	0,8	-1,4
Polsko	4,5	4,3	1,2	1,4	3,9	5,3	3,6	6,2	6,8	5,1	1,7
Portugalsko	4,1	3,9	2	0,7	-0,9	1,6	0,8	1,4	2,4	0	-2,5
Rakousko	3,3	3,7	0,5	1,6	0,8	2,5	2,5	3,6	3,7	2,2	-3,9
Rumunsko	-0,4	2,4	5,7	5,1	5,2	8,5	4,2	7,9	6,3	7,3	-7,1
Řecko	3,4	4,5	4,2	3,4	5,9	4,4	2,3	4,5	4,3	1,3	-2,3
Slovinsko	5,4	4,4	2,8	4	2,8	4,3	4,5	5,9	6,9	3,7	-8,1
Slovenská republika	0	1,4	3,5	4,6	4,8	5,1	6,7	8,5	10,5	5,8	-4,8
Španělsko	4,7	5	3,6	2,7	3,1	3,3	3,6	4	3,6	0,9	-3,7
Švédsko	4,7	4,5	1,3	2,5	2,3	4,2	3,2	4,3	3,3	-0,6	-5,3
Švýcarsko	1,3	3,6	1,2	0,4	-0,2	2,5	2,6	3,6	3,6	1,9	-1,9
Turecko	-3,4	6,8	-5,7	6,6	4,9	9,4	8,4	6,9	4,7	0,4	-4,5
USA	4,8	4,1	1,1	1,8	2,5	3,6	3,1	2,7	1,9	0	-2,6
Velká Británie	3,5	3,9	2,5	2,1	2,8	3	2,2	2,8	2,7	-0,1	-4,9

Tabulka 8: Procentuální růst HDP 1999-2009

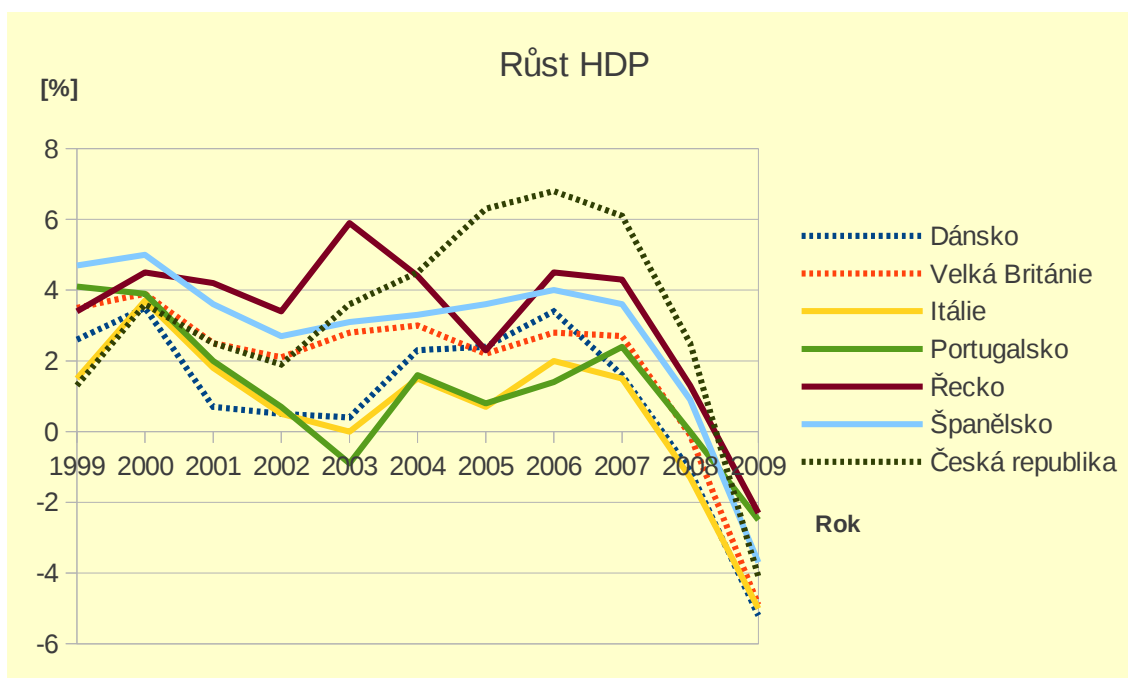
Zdroj: epp.eurostat.ec.europa.eu

3.3.1 Růst HDP Eurozóna jih

Graf 20: Tempo růstu HDP Eurozóny- jih v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU
Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Itálie a Portugalsko tempem růstu svého HDP kopírují vývoj EU, avšak mají ho procentuálně nižší. Naopak Španělsko a Řecko mají vyšší růst HDP než je průměr EU, ale dochází zde k větším odchylkám, až od roku 2006 je tu podobný vývoj jako v EU a celé eurozóně.

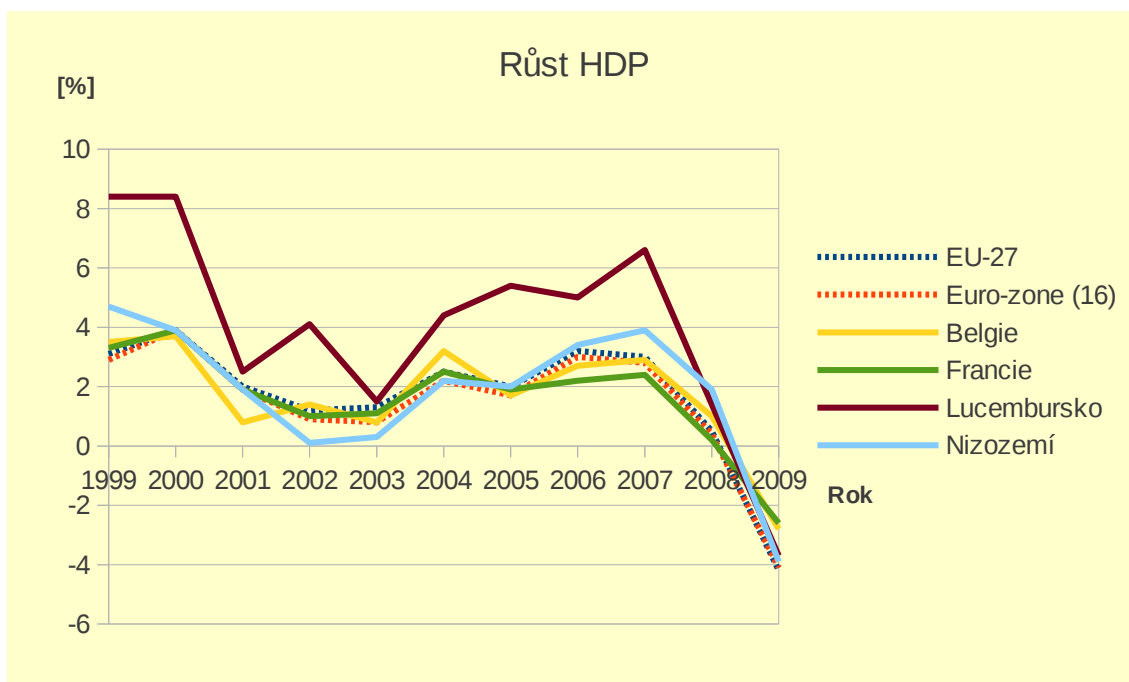

Graf 21: Tempo růstu HDP Eurozóny-jih v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Tempo růstu HDP Velké Británie a Dánska je až do roku 2006 většinou větší než u Itálie a Portugalsko, po tomto roce dochází k srovnání vývoje. Na druhou stranu Řecko a Španělsko v této oblasti dosahuje až do roku 2007 výrazně lepších výsledků, poté také dochází ke srovnání tempa. Nejvýraznější nárůst HDP je u České republiky a tedy u státu nově se integrujícího, který se snaží dohnat rozvinutější ekonomiky západu.

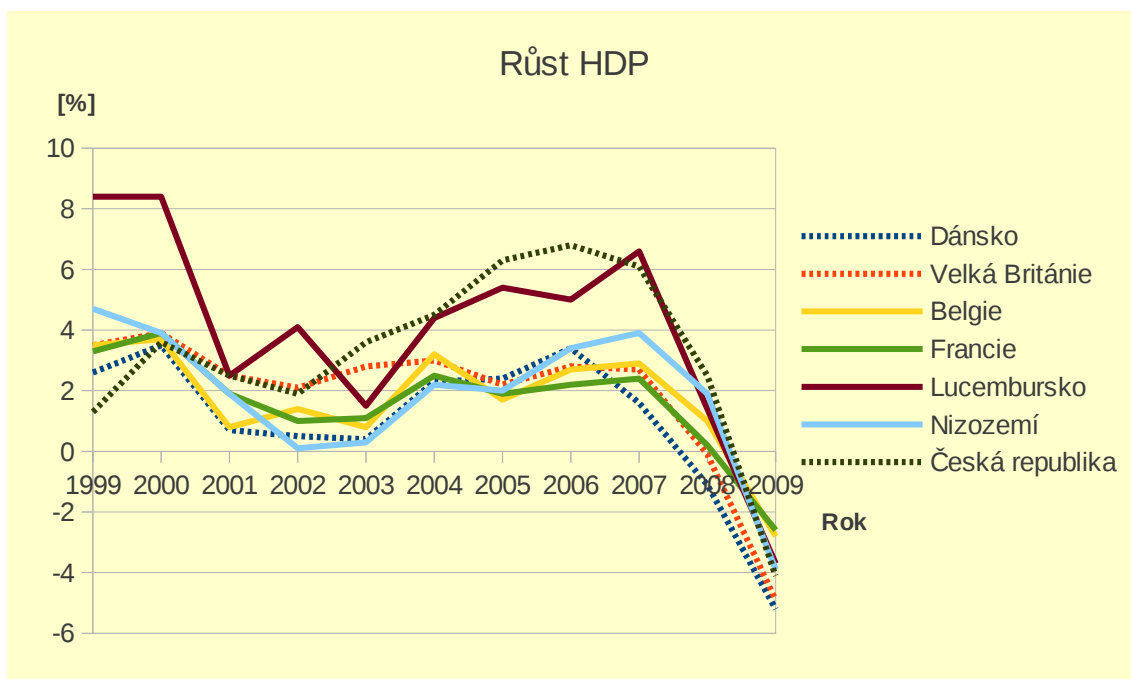
3.3.2 Růst HDP Eurozóna střed

Graf 22: Tempo růstu HDP Eurozóny- střed v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

V této skupině států dochází k mimořádně podobnému vývoji tempa růstu HDP s výjimkou Lucemburska, které zažívá vyšší růst i s většími výkyvy. Jak Francie, tak Belgie i Nizozemí svými výsledky v rámci růstu HDP velmi přesně kopírují vývoj EU jako celku.

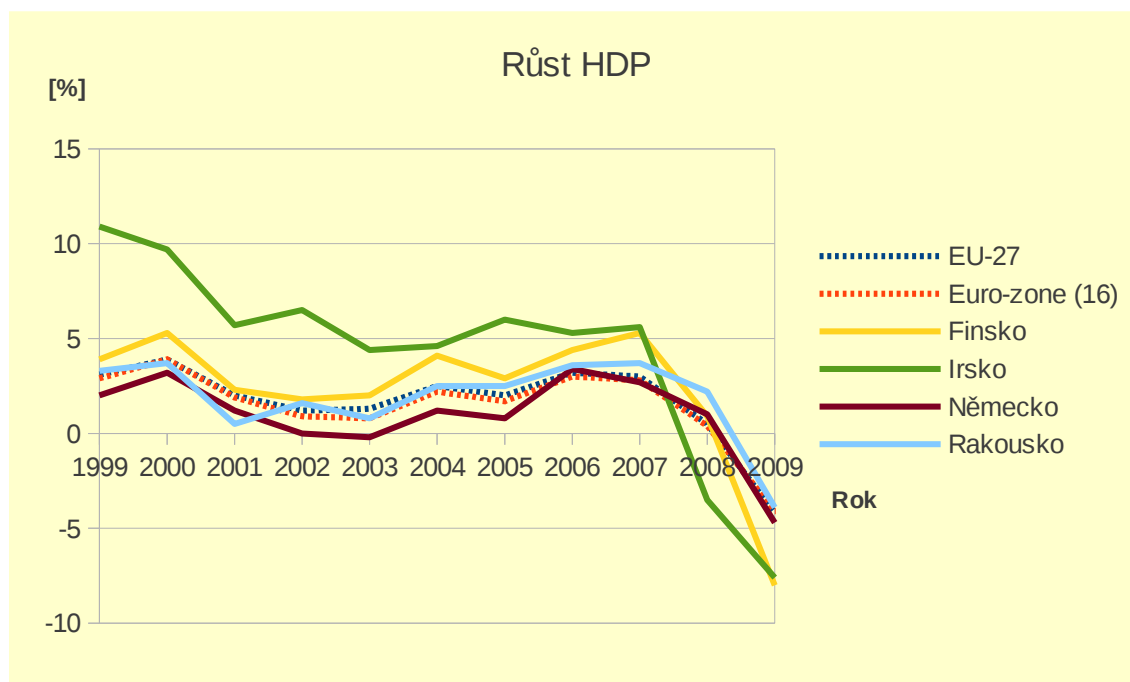

Graf 23: Tempo růstu HDP Eurozóny-střed v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Růst HDP zemí Eurozóny- střed se pohybuje v rozmezí růstu HDP zemí EU15, které nepřijaly euro, v posledních letech mají mírně navrch. Z tohoto předpisu se vyjímá jen Lucembursko, které všechny země výrazně převyšuje.

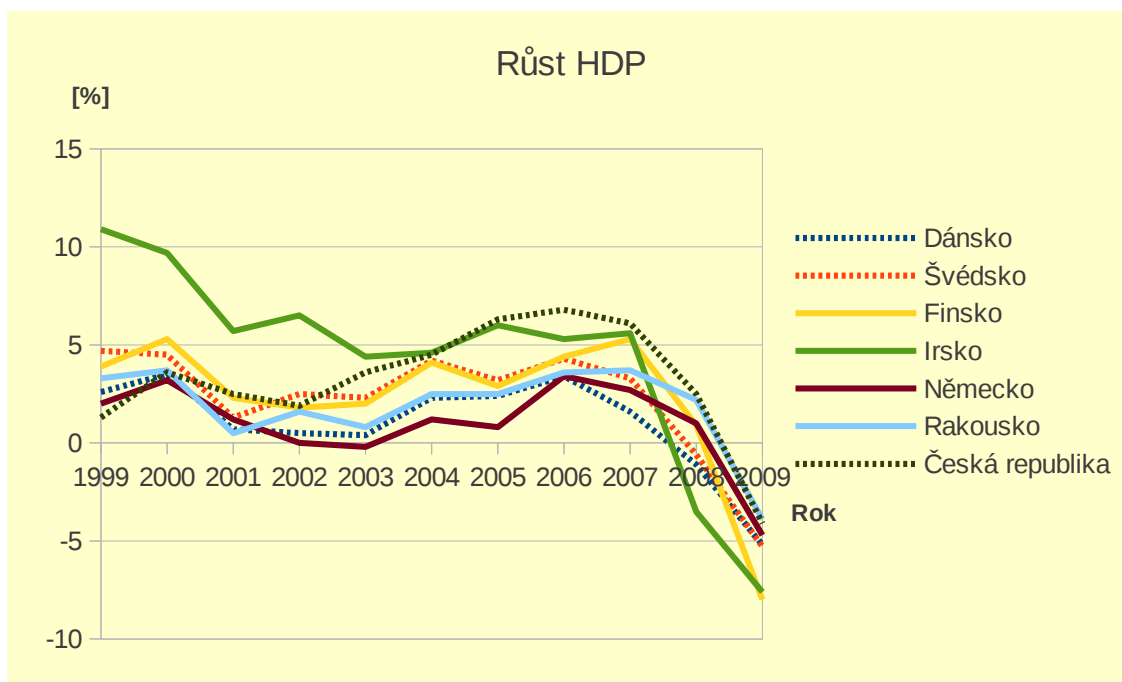
3.3.3 Růst HDP Eurozóna sever

Graf 24: Tempo růstu HDP Eurozóny- sever v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Kromě Irska, i zde se vývoj růstu HDP zemí eurozóny- sever drží v pásmu okolo průměru EU, jen dochází k ostřejším výkyvům. Irsko se blíží k průměru od roku 2007, před tím u něj docházelo k výraznému růstu HDP s postupným snižováním.

Graf 25: Tempo růstu HDP Eurozóny-sever v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

I zde je vývoj růstu HDP podobný mezi členy eurozóny a členy EU15. Zase jedinou zemí která dosáhla výraznějšího růstu je zpočátku Irsko než se s ostatními srovnává v roce 2007. Opět se větším růstem HDP může pochlubit zástupce EU27 Česká republika.

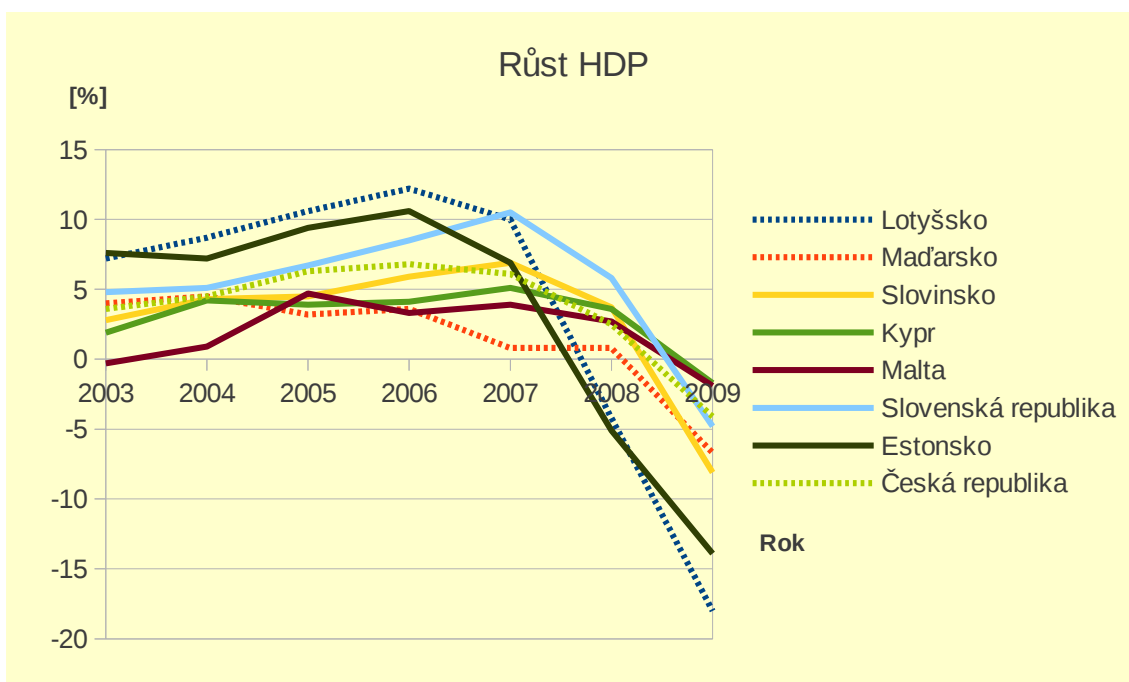
3.3.4 Růst HDP Eurozóna rozšiřování

Graf 26: Tempo růstu HDP Eurozóny- rozšiřování v porovnání s Eurozónou jako celkem a s EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

U zemí přijatých do eurozóny později než v roce 2002 dochází k výraznějšímu růstu HDP než je v průměru v EU. Průběh je však stejný s většími výkyvy, největšími rozdíly zde vyčnívá Estonsko, které po roce 2008 zažívá ohromný propad.

Graf 27: Tempo růstu HDP Eurozóny-rozšiřování v porovnání s členy EU

Zdroj: Vlastní zpracování dat z Eurostatu

Růst HDP je u zemí které rozšířily eurozónu téměř totožný jako u zemí, které jsou součástí jen EU27, které zde reprezentují Česká republika a Maďarsko. Atypický vývoj můžeme sledovat u Estonska, jehož vývoj ze zemí z druhé skupiny kopíruje Lotyšsko. U obou zemí dochází k výrazným výkyvům, což může naznačovat ekonomickou nestabilitu.

4 VÝSLEDKY A HODNOCENÍ

U vývoje míry nezaměstnanosti dochází k několika tendencím, nelze zde vysledovat jednotný průběh. U většiny států eurozóny však dochází k přibližování se k průměrným hodnotám EU, což vede k pozitivnímu vlivu integrace.

Na druhou stranu však dochází k výraznějším výkyvům než u zemí které jsou součástí jen EU a ne eurozóny, což může vést k velkým problémům v době krize, kdy dochází k velkému růstu nezaměstnanosti a tím k negativním vlivům na ekonomiku.

U míry inflace můžeme pozorovat pozitivní vývoj, kde u většiny zemí dochází k poklesu a hlavně k vyrovnání vývoje, což dokazuje účinnost integrace.

V posledních letech dokonce státy eurozóny vykazují lepší výsledky v otázce míry inflace než členové, kteří jsou součástí jen EU a tím pádem dochází k lepším výsledkům eurozóny než celé EU. V eurozóně může sledovat nižší míru inflace než v EU.

Co se týče růstu HDP se výsledky většiny zemí eurozóny pohybují okolo průměru EU a celkově můžeme říct, že eurozóna je vyrovnaná s EU jako celkem.

Jediný rozdíl oproti nečlenským zemím eurozóny je, že u členských zemí dochází k větším výkyvům, které jsou však v poslední době již minimální a dochází k vyrovnání.

Po zavedení eura můžeme pozorovat, jak došlo k vyrovnání vývoje makroekonomických ukazatelů u zemí eurozóny, což může být vnímáno jako další pozitivní krok integrace ke společné hospodářské unii.

ZÁVĚR

Po zavedení společné měny euro dochází u států eurozóny k vyrovnávání makroekonomických ukazatelů, což můžeme považovat za pozitivní krok k vytvoření hospodářské unie. Toto může být bráno jako důvod k přijetí eura.

Dalším pozitivem jsou ušetřené finance při mezinárodním obchodu, díky odbourání ztrát a poplatků při směnách.

Na druhou stranu u zemí eurozóny dochází k větším výkyvům ve vývoji makroekonomických ukazatelů, proto hrozí při hospodářské krizi velký propad a deprese.

Nedá se tedy jednoznačně určit jestli je lepší euro přijmout a tím vstoupit do eurozóny nebo si ponechat vlastní měnu, pro vzájemnou integraci a vytvoření hospodářské unie je to správná cesta, ale při krizi může dojít k neblahým dopadům.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ACP	Africa, Caribbean, Pacific
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
ECB	European Central Bank
ECU	European Currency Unit
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMI	Evropský měnový institut
EMS	Evropský měnový systém
EMU	Evropská měnová unie
ERM	European Exchange Rate Mechanism
ES	Evropská společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
JEA	Jednotný evropský akt
MMF	Mezinárodní měnový fond
NDR	Německá demokratická republika
SRN	Spolková republika Německo
USA	United States of America

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- 1) BALLASA, B. *Types of economic integration*. Budapešť: International Bank for Reconstruction and Development, 1974, str.22
- 2) Dokument ČNB. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou 2011* [online] aktualizováno dne 15.12.2011. Dostupný z <<http://www.cnb.cz>>
- 3) EUROPA-EU [online] aktualizováno dne 13.5.2012. Dostupný z <<http://europa.eu/>>
- 4) EUROSTAT [online] aktualizováno dne 13.5.2012. Dostupný z <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>>
- 5) Finance.cz [online] aktualizováno dne 15.5.2012. Dostupný z <<http://www.finance.cz/>>
- 6) FRANK, R. H., BERNANKE, B.S. *Ekonomie*, dotisk 1.vydání, Grada Publishing, a.s., Praha 2005, ISBN 80-247-0471-4
- 7) GRÉZLOVÁ, L. *Vliv zavedení jednotné měny Euro na českou ekonomiku*, Praha, 2008. 82 s. Diplomová práce na UK FTVS. Vedoucí diplomové práce Jiří Kraft
- 8) HENDL, J., BLAHUŠ.P. *Návrh projektu závěrečné práce*. [online] aktualizováno dne 6.4.2010. Dostupný z <<http://www.ftvs.cuni.cz/hendl/metodologie/index1.htm> >
- 9) Historie evropské měnové integrace [online] aktualizováno dne 14.5.2012 Dostupný z <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/euro-historie-evropske-menove-integrace-3298.html>>

- 10) JUREČKA, V. a kolektiv. *Makroekonomie*. 1.vydání, Grada Publishing, a.s., Praha 2010, ISBN 978-80-247-3285-9
- 11) KRAFT, J., BEDNÁŘOVÁ, P., KOCOUREK, A. *Ekonomie I.*, 4. upravené vydání, Technická univerzita v Liberci, Liberec 2009, ISBN 978-80-7372-527-3
- 12) KRAFT, J., FÁREK, J. *Světová ekonomika a ekonomická integrace*, 2. vydání, Technická univerzita v Liberci, Liberec 2008, ISBN 978-80-7372-413-9
- 13) LACINA, L. *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání, Praha, C.H.Beck, 2007, ISBN 978-80-7179-560-5
- 14) Mezinárodní měnový fond [online] aktualizováno dne 14.5.2012. Dostupný z <<http://www.imf.org/external/index.htm>>
- 15) Ministerstvo financí [online] aktualizováno dne 14.5.2012. Dostupný z <<http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/>>
- 16) SAMUELSON, P.,A., NORDHAUS, W.,D. *Economics*, 14.vydání, McGraw-Hill Book Co, USA 1992, ISBN 0-07-054879-X
- 17) *Smlouva o Evropské unii. Smlouva o založení Evropského společenství*. Victoria Publishing, Praha 1994, ISBN 80-85865-02-5
- 18) Wikipedie [online] aktualizováno dne 8.5.2012. Dostupný z <<http://cs.wikipedia.org>>
- 19) WONNACOTT, P., WONNACOTT, R. *Economics*, 4.vydání, John Wiley&Sons, USA 1990, ISBN 0-471-61627-3
- 20) ZAHRADNÍK, P. *Vstup do Evropské unie: přínosy a náklady konvergence*. 1.vydání, C.H.Beck, Praha 2003, ISBN 80-7179-472-4
- 21) ŽÁK, M. et al. *Velká ekonomická encyklopedie*, 1. vydání, Linde Praha a.s., Praha 1999, ISBN 80-7201-172-3